

การพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ

โนมวิไล์ เทียนทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

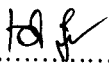
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ โฉมวิไล์ เทียนทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

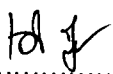
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาค)

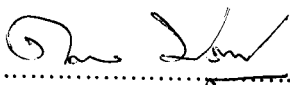

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

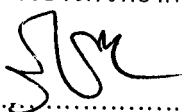

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.สุขอรุณ วงษ์ทิม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาค)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์)

.....กรรมการ
(ดร.ชลดาว ปุราณนท์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่...๕...เดือน...มิถุนายน...พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา
กุลนภาค อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากร ทรัพย์วิระปกรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ได้ชี้แนะแนวทางปฏิบัติ รวมทั้งได้มอบความรู้ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
สมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท. หึง
ดร.สุขอรุณ วงษ์ทิม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล
วรเจริญศรี นายแพทย์เวช ประทุมศรี และ ดร.จิตรา คุษฎีเมธา ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า
ในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ พร้อมชี้แนะ เพื่อพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ ที่ได้มอบ
ความรู้ด้านต่าง ๆ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จ

ขอขอบคุณ คณะผู้บริหารและผู้ปกครองโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชาที่ได้ให้ความอนุเคราะห์
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประสานงานภายในเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการทดลอง
จนสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ บิดาและมารดาผู้ให้กำเนิด และเลี้ยงดูด้วยความรักเอื้ออาทรใส่ใจผู้วิจัย
เสมอมา และขอขอบคุณสามี ลูกสาวและลูกชาย ที่เป็นแรงบันดาลใจให้การสนับสนุนและกำลังใจ
อันอบอุ่นเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาทุกคน
โดยเฉพาะนางสาวนฤมล เนตรวิเชียร และนางสาวอัจฉรา ปัญญามานะ ที่คอยช่วยเหลือตลอดมา
ขอขอบคุณคนรอบข้างทุก ๆ คนที่มีน้ำใจเอื้ออาทรช่วยเหลือให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี
บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน จนทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและ
ประสบความสำเร็จมาจนตราบทุกวันนี้

โจมวิลัย เทียนทอง

53920567: สาขาวิชา: จิตวิทยาการปรึกษา; วท.ม. (จิตวิทยาการปรึกษา)

คำสำคัญ: การสื่อสารเรื่องเพศ/ ลูกสาววัยรุ่น/ การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์

โฉมวิไล เทียนทอง: การพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นโดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (DEVELOPING COMMUNICATION SKILLS TO GENDER STEPFATHER OF TEENAGE DAUGHTER BY SINGLE STRATEGY THEORY CONSULTANT) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: เพ็ญนภา กุลนภาดล, กศ.ด., วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์, วท.ด. 99 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นโดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่อาศัยและทำงานอยู่ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 10 คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ และ โปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลององค์ประกอบเดียวแบบวัดซ้ำ แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่มและทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบนิวแมน-คูลส์

ผลการศึกษาพบว่า

พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

53920567: MAJOR: COUNSELING PSYCHOLOGY; M.Sc. (COUNSELING PSYCHOLOGY)

KEYWORDS: COMMUNICATION SKILLS/ STEPFATHER/ STRATEGIC FAMILY COUNSELING

CHOMWILAI TAINTHONG: DEVELOPING COMMUNICATION SKILLS ON SEXUAL ISSUES OF STEPFATHER OF TEENAGE DAUGHTER BY SINGLE STRATEGY THEORY CONSULTANT. ADVISORY COMMITTEE: PENNAPHA KOOLNAPHADOL, Ed.D., WARAKORN SUPWIRAPAKORN Ph.D., 99 P. 2017.

The purpose of this research aims to student the Developing Communication Skills to Gender Stepfather of Teenage Daughter by using Single Strategy Theory Consultant. The sample was 16 stepfather of Teenage Daughter who work and live in Chonburi. The researcher choose the 16 samples group who had lowest scores on sexual communication skills. The 16 samples were randomly assigned into two groups: the experimental group and the control group, eight people in each. The instruments used in the research consisted of, Gender Communication Skills Test, and Single Strategy Theory Consultant it consisted 8 sessions, each session last about 60 minutes The research design was two - factor experimental design with repeated measures on one factor. The study was divided into three phases: the pre-experiment, the post-experiment and the follow - up. The data were then analyzed by repeated measure analysis of variance: one between - subject variable and one within - subject variable and testing the difference among mean by the Newman Keuls method

The results showed that

The stepfather in the experimental group developed higher scores on the sexual issue communication skills than those in the control group in the post-experiment and the follow-up with the statistical significance at .05 and the stepfather in the experimental group developed higher scores on the gender communication skills at the post-experiment and the follow-up than of the pretest with the statistical significance at .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว.....	12
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์.....	21
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	31
วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	32
วิธีการดำเนินการทดลอง.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	39
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	45
สรุปผลการวิจัย	45
อภิปรายผล.....	45
ข้อเสนอแนะ.....	51
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก.....	56
ภาคผนวก ก.....	57
ภาคผนวก ข.....	59
ภาคผนวก ค.....	65
ภาคผนวก ง.....	70
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	99

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง.....	36
2	คะแนนทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล.....	40
3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล.....	41
4	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของคะแนนทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นระหว่าง ระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล.....	43
5	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่นระหว่าง ระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลด้วยวิธีทดสอบรายคู่แบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-keuls method).....	44
6	ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) ของแบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ.	60

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	11
2	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น ระหว่างระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล.....	42

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพสังคมไทยยังเป็นสังคมที่ปิดใน “เรื่องเพศ” ซึ่งยังคงมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่น่าอาย และเป็นเรื่องที่คุณกันยาก ด้วยวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนไทยรู้สึกว่าการเปิดเผยเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรนำมาพูดคุยกันอย่างเปิดเผย เรื่องเพศ ไม่ใช่หัวข้อสนทนาที่เกิดขึ้นได้ง่ายเหมือนบทสนทนาทั่วไป โดยเฉพาะการพูดคุยกันภายในครอบครัว การเปิดใจคุยเรื่องเพศกับลูกจึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับหลาย ๆ ครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่มีบุตรอยู่ในวัยรุ่น ความเงินอาย และทัศนคติที่มองเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องลามก อาจเป็นกำแพงกันทำให้การสื่อสารเรื่องเพศภายในครอบครัวกลายเป็นเรื่องยากวัยรุ่นส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะหาข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ บางคนก็เลือกที่จะคุยกับเพื่อน ซึ่งอาจได้คำแนะนำที่ผิด ๆ และปัญหาตามมาอย่างมากมาย จากรายงานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี พ.ศ. 2554 ผลสำรวจพบว่า บุคคลที่เด็กและวัยรุ่นปรึกษาเวลามีคำถามเรื่องเพศ อันดับ 1 คือ เพื่อนสนิท สูงสุดถึงร้อยละ 51 ตามมาด้วยพ่อแม่ ร้อยละ 14 และแฟน/ คู่รัก ร้อยละ 10 แต่ในขณะเดียวกันพ่อแม่ยังคงเป็นบุคคลที่เยาวชนคาดหวังว่าควรมีบทบาทในการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศมากที่สุดถึงร้อยละ 60 และยังเป็นบุคคลที่เยาวชนต้องการจะไปปรึกษาด้วยมากที่สุด ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเนื่องมาจากความคิดและทัศนคติของคนในสังคมไทย ซึ่งยังคงมองเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้าม ประกอบกับครอบครัวขาดการสื่อสารเรื่องเพศที่ถูกต้องและเหมาะสม อาจเป็นเพราะบิดามารดาผู้ปกครองไม่มีความรู้เรื่องเพศ ไม่มีทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศหรือขาดความใกล้ชิดระหว่างคนในครอบครัวจึงไม่กล้าที่จะพูดคุยกันในเรื่องนี้ ทำให้วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้ อยากลอง อยากเห็นขาดโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเพศที่เหมาะสม วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะเรียนรู้เรื่องเพศจากสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ซึ่งเป็นสื่อลามกอนาจารทางเพศ บางครั้งอาจจะได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้อง (เชาวฤทธิ์ แดงซอน, 2552)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อวัยรุ่น เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันหลักทางสังคมที่เล็กที่สุด เป็นบริบทรากฐานของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ เป็นแหล่งกำเนิดหล่อหลอม ปลูกฝังสิ่งที่ดี และขัดเกลาทางสังคม ให้สมาชิกเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นที่ยอมรับว่า ครอบครัวมีความสำคัญที่สุดในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของบุคคล ตั้งแต่เกิด วิธีชีวิตของบุคคลค่านิยม เจตคติ จริยธรรม ความสามารถ การริเริ่มสร้างสรรค์และวิธีการ

แก้ปัญหา ฯลฯ ล้วนมีอิทธิพลมาจากพื้นฐานครอบครัวของบุคคลนั้นทั้งสิ้น ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของวัยรุ่นคือ บิดามารดา และผู้ปกครองที่จะมีบทบาทในการสร้างภูมิคุ้มกันเรื่องเพศให้กับวัยรุ่น โดยเข้าใจและเลี้ยงดูเด็กให้พึงพอใจในตัวเอง รักตัวเองรักและนับถือผู้อื่นและมีเจตคติที่เหมาะสมในเรื่องเพศ (Halstead & Reiss, 2003) จากข้อมูลข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ พัฒนาการทางเพศ และการรู้จักธรรมชาติของชายหญิงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจ การสอนเพศศึกษาในสังคมไทยต้องเปลี่ยนแนวคิดใหม่ โดยที่บิดามารดาและผู้ปกครองต้องกล้าที่จะพูดเรื่องเพศกับเด็ก แต่จากผลการศึกษาลับพบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่มีสอนเรื่องทางเพศแก่บุตรหลานในระดับที่ไม่มาก (กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ, บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรธิดา, 2554) นอกจากนั้นการเปลี่ยนรูปแบบของครอบครัว ได้ส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่ไม่สามารถหา “ตัวแบบที่ดี” เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตได้ ทำให้วัยรุ่นในปัจจุบันเกิดพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เช่น การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เที่ยวกลางคืน การแสดงออกทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยปัจจุบันพบว่า ปัญหาสุขภาพของวัยรุ่นและเยาวชนที่พบบ่อยและเป็นปัญหาสาธารณสุขทั่วโลกคือ การบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ และผลกระทบจากการทำแท้ง (Whalen, 2003 อ้างถึงใน สุรีย์พร กฤษเจริญ, กัญจนี พลอินทร์, ฐิติพร อิงคถาวรวงศ์ และจรัญ ศรีทวีวัฒน์, 2551)

สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่า ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัญหาการหย่าร้าง หรือการเสียชีวิตของกลุ่มสมรส “ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว” หมายถึงครอบครัวซึ่งอาจมีเพียงพ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกเป็นหลัก ประชากรเด็กและเยาวชนไทยอายุ 11-24 ปี อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวนั้นมากกว่า 2.5 ล้านครอบครัว สาเหตุของการเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวอันดับ 1 ได้แก่ การหย่าร้าง รองลงมา คือ การเสียชีวิตของกลุ่มสมรส ลักษณะครอบครัวที่มีเพียง “พ่ออยู่กับลูก” หรือ “แม่อยู่กับลูก” อาจนำมาซึ่งความเครียดหรือวิตกกังวลต่อความไม่มั่นคง และบทบาทใหม่ที่ต้องเป็นทั้งพ่อและแม่ในเวลาเดียวกัน ต้องดูแลลูก จัดการเรื่องต่าง ๆ เพียงลำพัง ปัญหาส่วนใหญ่ที่พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องเผชิญ คือ ปัญหาความสัมพันธ์กับลูก ปัญหาทางเศรษฐกิจ การมีรายได้และการมีงานทำ การเลี้ยงลูกเพียงลำพังเป็นภาระหน้าที่ที่ค่อนข้างหนักและอาจพบปัญหา แต่การเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวยังมีข้อดี คือ พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวดัดใจได้อย่างอิสระไม่ต้องปรึกษาหรือทะเลาะกับคู่สมรส มีโอกาสได้ใกล้ชิด ได้พูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกับลูก นอกจากนี้ เด็กที่อยู่กับพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวยังจะได้ฝึกทักษะการทำงาน ความรับผิดชอบ และการดูแลตัวเองอีกด้วย ดังนั้น การเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวไม่ใช่จะเป็นปัญหาเสมอไป แต่ยังสามารถสร้าง

ครอบครัวที่อบอุ่นและเข้มแข็งได้ (มูลนิธิแพथทูเฮลท์ และเซฟรอนประเทศไทย, 2555) หากผู้ที่ เป็น พ่อหรือแม่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวไหนขาดกำลังใจในการอบรมเลี้ยงดูลูก อาจจะส่งผลถึงสุขภาพจิต ของเด็กและเด็กอาจเติบโตมาอย่างขาดความอบอุ่นกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ขาดคุณธรรม จริยธรรมได้ทั้งนี้ สิ่งที่ยังคงน่าเป็นห่วงเกี่ยวกับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวก็คือ ความแตกต่างระหว่าง พ่อเลี้ยงเดี่ยว กับ แม่เลี้ยงเดี่ยว ซึ่งคาบเกี่ยวกันอยู่แค่เพียงความเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย จากข้อมูล ในเชิงคุณภาพเมื่อเปรียบเทียบระหว่างครอบครัวพ่อเลี้ยงเดี่ยวกับครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวจะมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคือ หากเป็นครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงเดี่ยว พบว่าผู้หญิงมักจะมี ความกังวลใจเกี่ยวกับการหารายได้ และมีปัญหาทางอารมณ์ได้ง่าย เพราะเป็นเพศที่อ่อนไหว ที่สำคัญคือ พบว่า แม่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวจากภาวะครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง จากการเสียชีวิตของสามีจะมีปัญหา ซึมเศร้าในอัตราที่สูงขึ้น และเป็นปัญหาที่น่าห่วงของครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว แต่ก็ยังมีข้อได้เปรียบ คือ ความเป็นผู้หญิงจะมีสัญชาตญาณของความเป็นแม่ที่ถูกปลุกฝังในเรื่องของการเลี้ยงดูลูก จึงทำให้มีความใกล้ชิดกับลูกได้มากกว่าผู้ชาย

สำหรับครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงเดี่ยวปัญหาที่พบก็คือ ลูกขาดความใกล้ชิดกับพ่อเนื่องจาก พ่ออาจใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับงานเพื่อทำมาหาเลี้ยงครอบครัวจึงทำให้ขาดเวลาในการอยู่กับลูก ในแง่ของปัญหาทางอารมณ์บางคนก็อาจจะแสดงออกมาในรูปแบบของความหงุดหงิด โมโห พฤติกรรมเช่นนี้อาจทำให้ลูกห่างเหินได้ง่าย พ่อบางคนมีพฤติกรรมติดเหล้า ติดบุหรี่ จึงเป็นปัญหา ที่น่ากังวลเพราะเด็ก อาจจะซึมซับเลียนแบบในจุดนี้ ที่น่าเป็นห่วงอีกเรื่องหนึ่งสำหรับครอบครัวที่มี พ่อเลี้ยงเดี่ยว ก็คือการเลี้ยงดูลูกผู้หญิง พ่อบางคนนิ่งเฉยเพราะไม่รู้จะต้องเลี้ยงดูลูกผู้หญิงอย่างไร ซึ่งอาจจะทำให้เด็กรู้สึกว่าการไม่พ่อไม่เข้าใจหรือไม่สนใจ พ่อควรมีความเชื่อมั่นในตัวเองเพราะ พ่อกับลูกก็มีหัวใจเดียวกันคือขาดแม่ อย่าให้สิ่งอื่นใดมาทำลายความเชื่อมั่นในความเป็นพ่อได้ และที่สำคัญทักษะการเข้าใจกันและกันจะช่วยสร้างสัมพันธภาพภายในครอบครัวได้ ควรใช้ ความหนักแน่นของผู้ชายเป็นต้นแบบให้กับลูก ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีวุฒิภาวะและโตเร็วกว่าเด็ก คนอื่น ๆ จากผลสำรวจที่กรมสุขภาพจิต ร่วมกับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ เสนอผลวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง “สายใยสัมพันธ์รัก จากพ่อ ถึง ลูก: กรณีศึกษาตัวอย่างพ่อที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป ใน 17 จังหวัด ทั่วประเทศ” ซึ่งให้เห็นว่า ถึงแม่พ่อไทยจะบอกรักลูกมากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังมีพ่อไทย 1 ใน 4 ที่ยังไม่ เคยบอกรักลูกอย่างชัดเจน และ 1 ใน 3 ของพ่อไทยยังไม่เคยโอบกอดลูกเพื่อแสดงความรัก ทั้ง ๆ ที่ การสื่อสารด้วยคำพูดและภาษากายเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระชับความสัมพันธ์พ่อลูกให้แน่นแฟ้น มากยิ่งขึ้น เป็นวัคซีนใจที่จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดให้กับลูกจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่พ่อมีเวลาให้ลูกและครอบครัว น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของพ่อไทยเกือบครึ่งที่อยากมีเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น

การปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม ให้กับลูก พ่อจำเป็นต้องมีช่วงเวลาที่สื่อสารกับลูก เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ซึ่งความหนักแน่นของพ่อจะทำให้ลูกเชื่อมั่นและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม โดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นต้องสอนตามวัยของลูก เช่น ลูกที่ยังเล็กควรให้ความใกล้ชิดมากเป็นพิเศษ ส่วนลูกวัยรุ่น ก็ต้องกระตุ้นให้ลูกฝึกคิด รับผิดชอบ แก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยมีพ่อเป็นที่ปรึกษา รับฟัง เข้าใจ และยอมรับในทุกเรื่อง ขณะที่ต้องสอนลูกให้รู้ทันสื่อสมัยใหม่ พ่อต้องใช้วิธีการพูดคุยกันทำกิจกรรมร่วมกัน ใช้สื่อร่วมกัน ซึ่งถ้าสามารถปฏิบัติได้ดังนี้ สื่อสมัยใหม่จะเข้ามาในรูปแบบใดก็ตาม จะไม่สามารถทำร้ายลูกได้ ถ้าได้ภูมิคุ้มกันที่ดีจากพ่อ ในการเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข คือพ่อต้องรักแม่ของลูก ต้องรักกันมีความสุขกัน เพราะความสุขของพ่อแม่จะทำให้ลูกมีความสุขตามไปด้วย ควรมี ความคลุกคลีใกล้ชิด พูดคุยกับลูกบ่อย ๆ เทคนิคการพูดคุยที่จะช่วยเพิ่มความเก่ง ความสุข และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อกับลูก คือ สนใจตอบคำถามของลูก ใช้คำถามเพื่อส่งเสริมให้ลูกคิด เช่น ทำไม อย่างไร รวมทั้งมีเวลาให้เมื่อลูกมีปัญหา คอยรับฟังและให้กำลังใจลูก พยายามสร้างจัดหาประสบการณ์ที่หลากหลายให้ลูกได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ลูกจะได้ค้นพบตนเองว่าชอบอะไร ถนัดอะไร และหลีกเลี่ยงการสอนด้วยการสั่ง แต่ควรใช้การขอความเห็นหรือหารือเพื่อกระตุ้นให้ลูกคิดแก้ปัญหา โดยเฉพาะในคุณพ่อที่มีลูกวัยรุ่น ลูกควรเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ภายในบ้าน ทำตัวเป็นเพื่อน และถ่ายทอดประสบการณ์ในชีวิตพ่อให้ลูกฟังบนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีและสนใจให้ลูกคิดตามโดยไม่ขัดแย้ง สิ่งสำคัญ คือ ต้องยอมรับในตัวลูก มีเวลาใกล้ชิดและพูดคุยกันบ่อย ๆ ครอบครัวยุคใหม่เป็นสถาบันที่สำคัญของสังคมไทย การส่งเสริม ให้ครอบครัวได้รู้จักสร้างความรักให้แก่กันทั้งทางกายและจิตใจ จะเป็นพลังสร้างสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งมั่นคงต่อไป (กรมสุขภาพจิต, 2553)

ดังนั้น การสื่อสารเรื่องเพศจึงเป็นเรื่องสำคัญที่พ่อแม่ผู้ปกครองควรเปิดอกรับฟัง พูดคุย และแนะนำในการแสดงออกเรื่องความรักอย่างเหมาะสมให้แก่บุตรหลาน พ่อแม่จำเป็นเป็นที่ปรึกษาที่ดีสำหรับลูก หากครอบครัวที่มีลูกผู้ชายพ่อมีส่วนสำคัญในการพูดคุยเรื่องเพศ ส่วนลูกสาวหน้าที่การพูดคุยเรื่องเพศเป็นหน้าที่ของแม่ แต่ถ้าหากครอบครัวนั้นเหลือเพียงแม่ที่มีลูกผู้ชาย หรือเหลือเพียงพ่อที่มีลูกผู้หญิง บทบาทหน้าที่การพูดคุยเรื่องเพศของพ่อแม่ที่ดูแลลูกนั้น อาจต้องใช้ความสามารถเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า โดยเฉพาะครอบครัวเลี้ยงพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาวอยู่ในช่วงวัยรุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee, Kushner and Cho (2012) พบว่า ความใกล้ชิด และสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อและลูกสาว ก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางบวกสำหรับเด็กผู้หญิง ส่วนงานวิจัยของ Nielsen (2009) พบว่า โดยทั่วไปพ่อจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของลูกสาวมากกว่าแม่ ตัวอย่างเช่น ความสามารถในการเชื่อใจ ไว้วางใจ การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพศชาย เป็นต้น และพ่อที่ดีของลูกสาวนั้น ต้องมีความมั่นใจในตัวเองอย่างมาก การนับถือตนเอง และประสบความสำเร็จ

ในการเรียนและอาชีพมากกว่าพ่อที่แม่ ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อเลี้ยงเดี่ยวต้องได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น (Nielsen, 2009)

ปัจจุบันมีรายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างบิดามารดากับลูกวัยรุ่นอยู่บ้าง แต่งานวิจัยที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มุ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจที่ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องแนวทางการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเพศ และมีข้อจำกัดในเรื่องแหล่งเก็บข้อมูลที่จำกัดเฉพาะในจังหวัดหรืออำเภอหนึ่งเท่านั้น ไม่อาจครอบคลุมบริบทที่หลากหลายของสังคมไทยได้เพราะสังคมไทยมีความหลากหลายทั้งในด้านวัฒนธรรมและภาษา จากงานวิจัยเพื่อศึกษาการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองกับบุตรในเรื่องวิธีการสื่อสาร ความถี่ในการสื่อสาร และศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองกับบุตร วิธีการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรที่ผู้ปกครองใช้เป็นอันดับแรกคือ การพูดคุยโดยตรง อันดับสองรองลงมา คือ การยกตัวอย่าง ส่วนการสื่อสารเรื่องการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมตามเพศ จะใช้วิธีพูดคุยโดยตรงเป็นอันดับแรก และอันดับรองลงมาใช้วิธีห้ามปราม ปัจจัยที่สามารถทำนายการสื่อสารเรื่องเพศได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วย ระดับการศึกษา การสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร การรับรู้ความสามารถ เจตคติของผู้ปกครองโดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 19.6 ทั้งนี้ปัจจัยที่ไม่สามารถทำนายการสื่อสารเรื่องเพศได้ คือ อายุของผู้ปกครอง เพศของผู้ปกครอง เพศของบุตร (ปัฐมาพร กลับทับลังค์, รุจา ภูไพบูลย์ และชื่นฤดี คงศักดิ์ตระกูล, 2560) และงานวิจัยการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อแม่และวัยรุ่นในครอบครัวพ่อแม่และเด็กวัยรุ่นตอนต้น มีการรับรู้ในการสื่อสารเรื่องเพศที่ไม่สอดคล้องกันประเด็นที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ความเข้าใจในเนื้อหาและขอบเขตเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ความเข้าใจในบทบาทการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว และความเข้าใจการแสดงออกเพื่อสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว จากผลการวิจัยนี้ สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของการสื่อสารเรื่องเพศที่น้อยลงในครอบครัว และการขาดความชัดเจนในส่วนของเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการที่จะส่งเสริมวัยรุ่นตอนต้นให้ดูแลตนเองในทางที่ถูกต้องในเรื่องเพศ ผลการวิจัยนำไปสู่การตระหนักถึงทัศนคติ ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศในครอบครัว และส่งเสริมให้ครอบครัวมีบทบาทในการสื่อสารเรื่องเพศในรูปแบบที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและสภาพสังคมวัฒนธรรม เพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สัมพันธ์ในวัยรุ่นต่อไป (ศุทธิณี ปิยะสุวรรณ และกนกจันทร์ เขม้นการ, 2558) ดังนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อเลี้ยงเดี่ยวต้องได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น

การพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศมี 4 องค์ประกอบ คือ ความตั้งใจในการสื่อสาร, ทักษะต่อการสื่อสาร คุณภาพของการสื่อสาร และความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร ซึ่งได้จากการศึกษาของ Akers (2011) เรื่อง กระบวนการพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครอง โดยการสำรวจงานวิจัยจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ถึง เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2010 ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ พ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นอายุ 11-18 ปี ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการสื่อสารด้านเพศที่พ่อแม่ใช้สื่อสารกับลูกวัยรุ่น 4 องค์ประกอบ นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการที่แม่ใช้คำถามปลายเปิดการแสดงความอบอุ่น การแสดงการสนับสนุน และแม่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นการตัดสินกับลูก ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับแม่ในกลุ่มควบคุม พบว่า แม่จะพูดน้อย และแสดงความคิดเห็นน้อย เมื่อพูดถึงเรื่องเอดส์เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการทดลอง พบว่า แม่ในกลุ่มทดลองมีการถามคำถามปลายเปิดเมื่อพูดถึงเรื่องเพศหรือเรื่องเอดส์มากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งการสื่อสารที่กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อสารด้านเพศกับลูกวัยรุ่น จะเห็นได้ว่า มีทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษา เช่น ท่าที สีหน้า น้ำเสียงในระหว่างการสื่อสาร ซึ่งมีความสอดคล้องกับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory) ตามแนวคิดของ Haley and Madanes (1916) เพราะเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร เนื่องจากจุดเด่นของทฤษฎีนี้ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างรวดเร็วมีคุณภาพ จัดการกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เน้นที่ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีผู้ให้การปรึกษาเป็นผู้ชี้นำ มอบหมายงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สังเกตความถี่ของการสื่อสารที่ทำให้ปัญหานั้นยังอยู่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรม มีปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการเรียนรู้ทักษะทางด้านสังคมเพิ่มขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง สามารถระบายความอัดอั้นกับข้อใจ ความขัดแย้งในใจ ได้สำรวจตนเอง รับรู้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตน ซึ่งจะทำให้ตระหนักว่าบุคคลอื่นก็มีความปัญหาเช่นเดียวกับตนเอง รูปแบบของการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือตนเอง มีความชัดเจน แม่นยำ เพื่อแก้ไขความกำกวมของสารหรือพฤติกรรมที่มีผลต่อการสื่อสารเพื่อช่วยให้พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นสามารถพูดคุยเรื่องเพศและแสดงออกกับลูกสาววัยรุ่นได้ดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสำหรับพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling) หมายถึง กระบวนการปรึกษามีการดำเนินการอย่างรวดเร็วมีคุณภาพ จัดการกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เน้นที่ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีผู้ให้การปรึกษาเป็นผู้ชี้นำ มอบหมายงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สังเกตความถี่ของการสื่อสารที่ทำให้ปัญหานั้นยังอยู่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรม มีปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการเรียนรู้ทักษะทางด้านสังคมเพิ่มขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับ

บุคคลอื่น สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ระบายความอัดอั้นกับข้อใจ ความขัดแย้งในใจ ได้สำรวจตนเอง รับรู้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตน ซึ่งจะช่วยให้ตระหนักว่าบุคคลอื่นก็มีปัญหาเช่นเดียวกับตนเองและสามารถจัดการกับปัญหาของตนเองได้ (Haley & Madanes, 1916)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ผลการปรึกษาทฤษฎีเชิงกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ ความตั้งใจในการสื่อสาร ทักษะติดต่อสื่อสาร คุณภาพของการสื่อสาร และ ความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร โดยการใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory) ตามแนวคิดของ Haley and Madanes (1916) เป็นทฤษฎีที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร เนื่องจากจุดเด่นของทฤษฎีนี้ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างรวดเร็วมีคุณภาพ จัดการกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เน้นที่ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีผู้ให้การปรึกษาเป็นผู้ชี้แนะ มอบหมายงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สังกัดความถี่ของการสื่อสารที่ทำให้ปัญหานั้นยังอยู่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรม มีปฏิสัมพันธ์กันเกิดการเรียนรู้ทักษะทางด้านสังคมเพิ่มขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ระบายความอัดอั้นกับข้อใจ ความขัดแย้งในใจ ได้สำรวจตนเอง รับรู้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตน ซึ่งจะช่วยให้ตระหนักว่าบุคคลอื่นก็มีความปัญหาเช่นเดียวกับตนเอง สร้างทัศนคติที่ดีในการสื่อสารด้านเพศอย่างเปิดใจ ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างกันในครอบครัวอย่างสร้างสรรค์ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพ่อเลี้ยงเดี่ยว และลูกสาววัยรุ่นเพื่อเป็นเกราะป้องกันลูกสาววัยรุ่นให้ปลอดภัยจากภัยสังคมในปัจจุบัน และพ่อเลี้ยงเดี่ยวสามารถพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นอย่างไม่เขินอาย สามารถแสดงออกในเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นได้ถูกต้องเหมาะสม มีทัศนคติที่ดีและมีมุมมองใหม่ในเรื่องเพศตามสังคมยุคปัจจุบัน และป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างบรรยากาศครอบครัวที่ดีระหว่างพ่อเลี้ยงเดี่ยว และลูกสาววัยรุ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการให้การปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น

สมมติฐานของการวิจัย

1. พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ มีทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะหลังการทดลองสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง
2. พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ มีทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. พ่อเลี้ยงเดี่ยวมีทักษะการสอนเรื่องเพศกับวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม
2. ผลการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อการสื่อสารเรื่องเพศจะมีประโยชน์ต่อพ่อเลี้ยงเดี่ยวในการสื่อสารเรื่องเพศแก่ลูกสาววัยรุ่น เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ป้องกันปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การท้องไม่พร้อมและพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้
3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการให้การปรึกษาเรื่องเพศในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวแก่ผู้วิจัย ผู้ที่สนใจศึกษาข้อมูลและนำไปพัฒนาในการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ที่มุ่งศึกษาผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ โดยมีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ผู้วิจัยเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง คือ เลือกเขตพื้นที่อาศัยของประชากรในจังหวัดชลบุรี
 - 1.2 คัดเลือกพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีความสมัครใจในการเข้าร่วมจากสมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดช่วงเวลากการทดลอง
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ การให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์วิธีการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์แบ่งเป็น 3 ระยะ

2.1.1 ระยะก่อนทดลอง

2.1.2 ระยะหลังทดลอง

2.1.3 ระยะติดตามผล

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ หมายถึง การที่บิดามีความสามารถในการพูดคุย แสดงออก ทั้งภาษาพูดและภาษากาย เพื่อให้บุตรเข้าใจ พัฒนาการทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ สุขอนามัยทางเพศ จริยธรรมทางเพศ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความตั้งใจในการสื่อสาร (Intentions to communicate) คือ การที่บิดามีความพยายามที่จะแสดงออกทางคำพูด ความคิด ความรู้สึก การกระทำของตนเองอย่างจริงจัง ระหว่างพ่อกับลูก เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ มั่นใจในการพูดคุยให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ความรู้สึกในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูก

2. ทศนคติต่อการสื่อสาร (Attitudes toward communicating) คือ การที่บิดามีความคิด ความเชื่อ ในการที่จะบอกเล่า พูดคุย ประสบการณ์เรื่องเพศต่อบุตร อารมณ์ความรู้สึก ที่ไม่ปิดกั้น เรื่องเพศ การยอมรับการพูดคุยเรื่องเพศ และการแสดงออกต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ที่พ่อแม่มีกับลูก

3. คุณภาพของการสื่อสาร (Quality of communication) คือ การที่บิดาสามารถพูดคุย เรื่องเพศกับบุตรอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ ข้อมูลพัฒนาการเปลี่ยนแปลง ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาในช่วงวัยรุ่น โดยมีเนื้อหาที่ลูกวัยรุ่นสามารถเข้าใจได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม

4. ความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร (Comfort with communicating) คือ ความรู้สึกสบายใจ ผ่อนคลาย สามารถยอมรับ รับฟัง และเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ได้เล่าหรือระบายความรู้สึกส่วนตัว โดยไม่แสดงอาการตำหนิ ดิเตียน หรือแสดงออกทางด้านพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับ เช่น การส่ายหน้า โบกมือ โดยทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารต้องไม่รู้สึกอึดอัดใจเมื่อต้องพูดคุยเรื่องเพศ

การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling) หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือ พ่อเลี้ยงเดี่ยวเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างรวดเร็วมีคุณภาพ และจัดการกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เน้นที่ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีผู้ให้การปรึกษาเป็นผู้ชี้แนะ มอบหมายงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สังเกตความถี่ของการสื่อสารที่ทำให้ปัญหานั้นยังอยู่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรม

มีปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการเรียนรู้ทักษะทางด้านสังคมเพิ่มขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ระบายความอัดอั้นกับข้อใจ ความขัดแย้งในใจ ได้สำรวจตนเอง รับรู้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตน ซึ่งจะทำให้ตระหนักว่าบุคคลอื่นก็มีความปัญหา เช่นเดียวกับตนเอง โดยมีกระบวนการ ดังนี้

2.1 ขั้นสร้างสัมพันธภาพ (Brief social stage) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความคุ้นเคย ระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา จนผู้รับการปรึกษาไว้วางใจ เปิดเผยตนเอง โดยผู้ให้การปรึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นกันเอง อบอุ่น แก่ผู้รับการปรึกษา และชี้แจงวัตถุประสงค์ ข้อตกลง ประโยชน์ที่จะได้รับ ระยะเวลา สถานที่ในการให้การปรึกษา และกระบวนการให้ความช่วยเหลือนี้ด้วย

2.2 ขั้นดำเนินการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจปัญหา วางแผนการช่วยเหลือ ผู้รับการปรึกษา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีกระบวนการดังนี้

2.2.1 สำรวจปัญหา (Problem stage) ผู้ให้การปรึกษาจะชี้แจงในการสนทนา โดยดูว่าปัญหานั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ใครเป็นคนที่ทำให้ปัญหานั้นยังอยู่ ให้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และอธิบายว่าจะอะไรคือปัญหาสำหรับเขา ทำให้เห็นปัญหาชัดเจนขึ้น

2.2.2 สังเกตลักษณะของการสื่อสาร (Interactional stage) ผู้ให้การปรึกษาสังเกต การสื่อสารที่ผิดปกติ ที่ก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรม ซึ่งทำให้ผู้ให้การปรึกษาวางแผนกระบวนการให้ คำปรึกษาต่อไปได้

2.2.3 กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Goal-setting stage) ผู้ให้การปรึกษา และผู้รับการปรึกษาช่วยกันระบุสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือทำให้ลดลง โดยมีการทำสัญญา ข้อตกลงถึงเป้าหมายที่ชัดเจน และให้ผู้รับการปรึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง ในกระบวนการนี้ด้วย

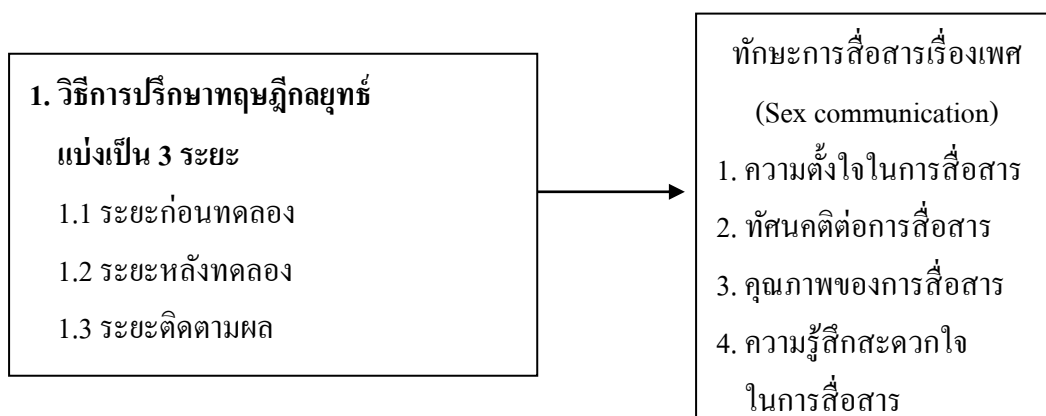
2.2.4 การมอบหมายงานหรือให้การชี้แนะ (Task-setting stage) เริ่มจากการมอบหมายงานที่ง่าย ๆ ก่อน เมื่อผู้รับการปรึกษาเกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง รู้สึกผ่อนคลาย จึงเริ่มการเปลี่ยนแปลงในระดับ โครงสร้างต่อไปผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิค การให้คำปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ ได้แก่ การสั่งให้มีอาการ (Prescribing the symptom) การตีตราใหม่ (Relabeling) การมองมุมใหม่ (Reframing) การยับยั้งการเปลี่ยนแปลง (Restraining) การเสนอ ข้ออธิบาย (Offering description) และการชี้แนะ (Use of directive) หรือการมอบหมายงาน (Task-Setting)

2.3 ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ผู้รับการปรึกษาได้แก้ไข เปลี่ยนแปลงตนเอง ขอมรับและเข้าใจตนเองมากขึ้น ผู้ให้การปรึกษาสรุปผลการปรึกษา อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ วิธีการป้องกันการเกิดพฤติกรรมซ้ำในระยะยาว ให้กำลังใจ ยุติการให้คำปรึกษา และติดตามผลเป็นระยะ

พ่อเลี้ยงเดี่ยว หมายถึง พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่ไม่มีภรรยาและเป็นผู้รับผิดชอบดูแลลูกสาววัยรุ่น
ลูกสาววัยรุ่น หมายถึง เด็กสาวที่มีอายุ 11-14 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์มาศึกษา ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารเรื่องเพศและการปรึกษาตามทฤษฎีกลยุทธิ์ ในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ
 - 1.1 ความหมายของทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ
 - 1.2 ความสำคัญของทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ
 - 1.3 แนวคิด หลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศ
 - 1.4 กระบวนการสื่อสารเรื่องเพศ
 - 1.5 เทคนิคการสื่อสารเรื่องเพศ
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธิ์
 - 2.1 ความเป็นมาของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธิ์
 - 2.2 แนวคิดที่สำคัญของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธิ์
 - 2.3 เป้าหมายของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธิ์
 - 2.4 กระบวนการการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธิ์
 - 2.5 เทคนิคในการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธิ์
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธิ์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว

การสื่อสารเรื่องเพศ (Sexual communication)

การสื่อสารเป็นกระบวนการของการส่งและรับข้อมูล และเป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งและผู้รับข้อมูล อาจเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลหรือการส่งผ่านข้อมูลระหว่างบุคคลก็ได้ การสื่อสารเป็นการที่บุคคลหนึ่งส่งสารไปยังบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีผลให้ผู้รับสารนั้นมีการตอบสนองภายในและแสดงออก ซึ่งประกอบด้วยข่าวสารที่เป็นคำพูด หรือภาษา (วจนภาษา) และข่าวสารที่ไม่เป็นคำพูด (อวจนภาษา) หรือภาษาท่าทางรวมไปถึงภาษากาย การสบตา น้ำเสียง การสัมผัส และการแสดงออกทางสีหน้า

ความหมายของทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ

การสื่อสารเรื่องเพศในสังคมไทยในปัจจุบัน มีมุมมองและวิถีคิดเรื่องเพศที่แตกต่างกัน ตามกลุ่มอายุของสมาชิกในครอบครัว ที่เกิดจากความแตกต่างของรุ่นอายุ และยุคสมัยที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยที่ยังคงมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย มีสมาชิกหลายช่วงอายุอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างน้อย 3 รุ่น ได้แก่ ปู่ย่า-ตายาย พ่อ-แม่ และลูก-หลาน จึงเป็นผลให้คนในแต่ละรุ่นอายุ มองปัญหาเรื่องเพศด้วยมุมมองที่แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นยายหรือแม่ ที่ยึดมั่นอยู่ในกรอบของความสัมพันธ์หญิงชายแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม และยึดถือจารีตประเพณีเดิมที่ปฏิบัติสืบต่อกัน มีหน้าที่เป็นผู้สอนลูกสาวและลูกชาย โดยสอนตามพื้นฐานแนวคิดและประสบการณ์เดิมที่มีลักษณะของการคล้อยตามจารีตประเพณี ที่มองเรื่องเพศว่าเป็นสิ่งที่น่าละอาย ไม่สมควรพูดถึง ขณะที่คนรุ่นลูกเป็นรุ่นที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น และต้องการจะก้าวให้ทันกับยุคสมัย ที่เป็นผลมาจากการเข้ามาของเทคโนโลยีและพลังของสื่อทุกรูปแบบ มองเรื่องเพศเป็นสิ่งที่ทำให้มีสีสัน เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และไม่เสียหายที่จะนำมาพูดถึง ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ เป็นสิ่งที่มนุษย์ให้นิยามเรื่องเพศในแบบที่แตกต่างกันออกไปตามความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและสิ่งแวดล้อมในแต่ละยุคสมัย จึงทำให้ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์และท้องไม่พร้อมในวัยรุ่น ถูกถ่ายทอดในบริบทของความไม่รู้ในเรื่องเพศศึกษา จนนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่เข้าใจ หรือการไม่รู้จักระวังตนเอง (กมลชนก จำสุวรรณ, 2556)

การสื่อสารเกิดจากแนวคิดที่ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการหรือการแลกเปลี่ยน โดยมีสาระสำคัญ คือ ผู้สื่อสารทำหน้าที่ทั้งผู้ส่งและผู้รับสารในขณะเดียวกัน ไม่อาจจะนับว่าการสื่อสารเริ่มต้นและสิ้นสุดที่จุดใด เพราะถือว่าการสื่อสารมีลักษณะเป็นวงกลมและไม่มีที่สิ้นสุด ผู้รับสารและผู้ส่งสารนอกจากจะทำหน้าที่ทั้งการเข้ารหัสและถอดรหัสแล้ว ยังเป็นผู้ก่อให้เกิดข่าวสารและกำหนดพฤติกรรม ดังความหมายตามที่นักวิชาการหลายท่านกล่าว ดังนี้

Roger (1976) ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่าเป็นการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ความรู้สึก ความคิด หรือการกระทำต่าง ๆ โดยมีเจตนาที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมในที่นี้หมายถึง การเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก โดยเปิดเผย

Schramm (1973) อธิบายถึงกระบวนการติดต่อสื่อสารเป็นวงจรในการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่าง บุคคล 2 คน ซึ่งกระบวนการสื่อสารจะเริ่มต้นตั้งแต่การแปลความหมาย การถ่ายทอดข่าวสารซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นซ้ำกันไปเรื่อย จนกว่าทั้งสองฝ่ายจะเข้าใจซึ่งกันและกัน สรุปว่า ไม่มีคำจำกัดความของการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะนำไปใช้กับ

พฤติกรรมการสื่อสารได้ทุกรูปแบบ แต่ละคำจำกัดความจะมีวัตถุประสงค์ และผลที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน จึงทำให้ความหมายของการสื่อสารกว้างและนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ การพิจารณาความหมายของการสื่อสารจึงต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมการสื่อสารเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ผู้ส่งข่าวสาร (Sender) ผู้รับข่าวสาร (Receiver) และตัวข่าวสาร (Message) เมื่อนำมารวมกันจะเรียกว่าเป็นการสื่อสาร

Devito (1994) ได้กล่าวถึง ความหมายของการสื่อสารไว้หลายประการกล่าวคือ เป็นวิธีที่จะทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและโลกภายนอก เป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นทำตามความต้องการของตนเอง เพราะการสื่อสารจะช่วยโน้มน้าวใจของบุคคลที่เราสื่อสารด้วย นอกจากนี้การสื่อสารยังเป็นการช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลช่วยสร้างความบันเทิงในขณะที่พูดคุยหรือกระทำกิจกรรมร่วมกัน หรือแม้แต่เพื่อเป็นการช่วยเหลือหรือขอความช่วยเหลือระหว่างบุคคล

จากการศึกษาค้นคว้าสามารถสรุปได้ว่าการสื่อสาร หมายถึง การแลกเปลี่ยนคำพูด อักษร สัญลักษณ์ หรือข่าวสารระหว่างบุคคล 2 คน ซึ่งกระบวนการสื่อความหมายจะเริ่มตั้งแต่การแปลความหมายการถ่ายทอดข่าวสารซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นไปเรื่อย ๆ จนกว่าทั้งสองฝ่ายจะเข้าใจซึ่งกันและกัน

ความสำคัญของทักษะการสื่อสารเรื่องเพศมี ดังนี้

1. เรื่องเพศเป็นความจำเป็นที่จะต้องได้ทราบภายในขอบเขต เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากเพราะเป็นผู้นำทางจิตวิทยา เชื่อว่า สัญชาตญาณทางเพศนั้นมีอยู่ในมนุษย์ตั้งแต่เกิด หากแต่อยู่ในลักษณะที่แตกต่างกับที่แสดงออกมาในตอนเป็นหนุ่มสาว ในเมื่อเรื่องราวทางเพศเป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้องเผชิญจึงจำเป็นที่ควรจะได้มีการทราบ (ในขอบเขตที่เหมาะสม)

2. ความถี่ลับการปกปิดในเรื่องเพศ อาจจะไปสู่ความเข้าใจผิด เข้าใจว่าเรื่องเพศเป็นสิ่งหยาบโลน สิ่งดังกล่าวนี้อาจก่อให้เกิดผลเสียแก่เด็กได้ การให้ความรู้ต่าง ๆ แก่เด็ก โดยเริ่มจากบิดามารดา ผู้ปกครอง และครูบาอาจารย์ทั้งหลายควรร่วมมือปรึกษาหารือกัน โดยใกล้ชิด เพื่อหาทางป้อนความรู้เรื่องเพศให้ลูกหลานของตน โดยถูกต้อง และเหมาะสมกับวัย และสติปัญญาของเด็กแต่ละคน ซึ่งคงดีกว่าที่จะปล่อยให้เขาเหล่านั้นไปหาความรู้เอาเอง จากเพื่อนหรือแหล่งอื่น ๆ ซึ่งขาดความถูกต้องแน่นอนดังนั้นจึงเห็นด้วยต่อการสอนเพศศึกษา เพราะว่ามีความสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 เป็นการตอบสนองธรรมชาติของมนุษย์ ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ย่อมอยากรู้อยากเห็น ซึ่งในเด็กเล็ก ๆ จะเห็นได้ชัดเจนมาก เช่น เขามักจะถามว่า เขาเกิดมาจากไหน เป็นต้น

2.2 ความคิดในสมัยก่อน คิดที่จะปิดบังไม่ให้เด็กรู้นั้น สมัยนี้ไม่มีทางสำเร็จเสียแล้ว เพราะฉะนั้นก็ควรให้เด็กรู้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัยของเด็กจะดีกว่า

2.3 เป็นการเตรียมตัวให้เด็กพร้อมที่จะเผชิญปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจน รู้จักแก้ไขปรับปรุงและป้องกันเหตุการณ์อันเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตให้เป็นไปอย่างดีที่สุด เช่น ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่นทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นต้น

2.4 เพศศึกษาจะนำไปสู่ความสมบูรณ์ในทางศีลธรรม และวัฒนธรรมของประชาชน รู้จักประพฤตินอนให้อยู่ในขอบเขตในความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ความสำคัญของการสื่อสารเรื่องเพศที่บิดามารดาต้องศึกษา ควรมีเนื้อหาครอบคลุม เหมาะสมกับวัยของบุตร และบิดามารดาต้องมีความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศ มีทักษะในการสื่อสารและที่สำคัญต้องมีความสะดวกใจในการที่จะสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร จึงจะทำให้ การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ

แนวคิด หลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศ

แนวคิดของการสื่อสารเรื่องเพศนั้น ได้มีนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ให้ความหมาย และแนวคิดไว้มากมาย ดังนี้

ศิริไชย หงษ์สงวนศรี (2549) กล่าวว่า การสื่อสารเรื่องเพศควรมีเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของทุกคนในครอบครัว พ่อแม่ลูกเข้าใจกันและเข้าใจ ในความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก และลูกต่อพ่อแม่ เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ในครอบครัว
2. เป็นเกราะป้องกันภัยอันตรายในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะมาคุกคามคุณภาพชีวิตของบุคคล ในครอบครัว โดยเฉพาะลูกน้อยของคุณ
3. ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตต่อไปในภายหน้าของลูก ๆ
4. พ่อแม่มีความภูมิใจ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้ลูกเดินทางไป ในทางที่ถูกที่ควรสมกับที่มุ่งหวังเอาไว้
5. เป็นการป้องกันก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่เหมาะสมขึ้น
6. สร้างสัมพันธภาพในครอบครัวให้แน่นแฟ้นและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

อุปสรรคที่ทำให้พ่อ-แม่ ลูก ไม่พูดคุยกันเรื่องเพศ

1. ทศนคติเก่า ๆ ที่บอกว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องไม่ดีงาม ไม่ควรนำมาพูดจากันในครอบครัว เรื่องเพศเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้เองเมื่อแต่งงานแล้ว เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่สมควรจะเปิดเผย
2. พ่อแม่มองว่า การพูดเรื่องเพศจะเป็นดาบสองคม และเป็นการชี้โพรงให้กระรอก เลยไม่ยอมพูดกับลูก ๆ ในขณะที่ลูก ๆ ก็กลัวพ่อแม่จะดูว่ากล่าว เลยไม่ยอมปรึกษาพ่อแม่ในเรื่อง เพศ และปัญหาทางเพศที่ได้เกิดขึ้นกับตัวเองและต้องการคำปรึกษา

3. พ่อแม่กับลูกมีความเข้าใจในปัญหาทางเพศไม่ตรงกัน เช่น การช่วยเหลือตนเอง การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การเบี่ยงเบนทางเพศ พ่อแม่ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับว่า เรื่องดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้จนปิดกั้นการรับฟังปัญหาจากลูก ๆ

4. พ่อแม่มักจะคิดว่าเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ที่จะอบรมสั่งสอนมากกว่า

5. พ่อแม่ส่วนหนึ่งยังคงเชื่อผิด ๆ ว่า การสอนเพศศึกษาคือการสอนการมีเพศสัมพันธ์

6. ลูก ๆ ส่วนใหญ่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นมักจะเชื่อเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ บางคนคิดว่า ความคิดของพ่อแม่เป็นความคิดแบบคนหัวโบราณ ล้าสมัย ไม่น่าเชื่อถือและยึดถือปฏิบัติ ทำให้เป็นอุปสรรคในการยอมรับ

กระบวนการสื่อสารเรื่องเพศ

การสื่อสารเรื่องเพศ พ่อแม่จำเป็นต้องสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอเรื่องเพศศึกษาให้กับลูกนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ผนวกกับการใช้ความรักและความเข้าใจเป็นที่ตั้ง พ่อแม่จำเป็นต้องสร้างสรรค์เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการสอนลูกของตนโดยปรับเปลี่ยนไปตามวัยให้เหมาะสม รวมทั้งปรับให้เหมาะสมกับสไตล์หรือบุคลิกลักษณะของเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันไป อาทิ การสอนในเด็กเล็กด้วยการใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบหรือคำอุปมาต่าง ๆ ที่สามารถเห็นภาพได้ชัดเจน โดยยึดหลักของการสื่อสารข้อเท็จจริงเป็นที่ตั้ง ไม่ใช่ว่าลูกถามว่าเกิดมาได้อย่างไรพ่อแม่ตอบว่ามาจากกระบอกไม้ไผ่ อันเป็นการใส่ข้อมูลที่ผิด ๆ ซึ่งจะเกิดปัญหาตามมาในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการต่อ ยอดความเข้าใจที่มากขึ้นเมื่อเขาเป็นวัยรุ่น หรือการสร้างควมสับสนอยากรู้อยากลองเมื่อเพื่อน ๆ ให้ข้อมูลมาอีกแบบ รวมทั้งอาจถูกล่อลวงในเรื่องเพศได้ง่ายเพราะไม่ได้ระมัดระวังในการป้องกันตนเอง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) ปัญหาเรื่องเพศ เป็นปัญหาหนึ่งที่พบในกลุ่มวัยรุ่น แต่อาจไม่ปรากฏชัดเจนเหมือนปัญหาอื่น ๆ เช่น เรื่องติดยาเสพติด ดื่มสุรา ทั้งนี้เนื่องจากเรื่องเพศ ยังคงเป็นเรื่องปกปิดในสังคม ถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่ดี และน่าอายที่จะพูดคุยกัน หากวัยรุ่นประสบปัญหาในเรื่องเพศ จึงมีแนวโน้มที่จะไม่กล้าเปิดเผย หรือปรึกษากับพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ ด้วยเกรงว่าจะไม่ได้รับการยอมรับ หรือเข้าใจ ตลอดจนอาจถูกต่อว่าจากผู้ใหญ่ หารู้ไม่ว่า ปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่นสามารถป้องกันและจัดการได้หากพ่อแม่สามารถพูดคุยกับลูกได้ จะช่วยให้พ่อแม่ที่อาจยังไม่สะดวกใจที่จะคุยเรื่องเพศช่วยกันหาวิธีที่จะพูดคุยกับลูกในเรื่องเพศ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

Akers (2011) ทำการศึกษา กระบวนการพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครอง โดยการสำรวจงานวิจัยจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ถึง เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2010 ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ พ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นอายุ 11-18 ปี จากงานวิจัย 46 เรื่อง มี 1 เรื่องที่กล่าวถึง ทักษะการสื่อสารของพ่อแม่ โดยการสังเกตพ่อแม่และวัยรุ่นที่กำลังคุย

กันเรื่องเพศและเอดส์ ผลปรากฏคือ ระยะเวลาที่แม่และวัยรุ่นจะใช้เวลาพูดคุยในแต่ละเรื่อง วิธีการที่แม่ใช้ถามคำถาม จำนวนคำถามปลายเปิดที่แม่ถาม การแสดงความอบอุ่นของความเป็นแม่ การแสดงการสนับสนุน และแม่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นการตัดสินกับลูก ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับแม่ในกลุ่มควบคุม พบว่า แม่จะพูดน้อย และแสดงความคิดเห็นน้อย เมื่อพูดถึงเรื่องเอดส์ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการทดลอง พบว่า แม่ในกลุ่มทดลอง มีการถามคำถามปลายเปิดเมื่อพูดถึงเรื่องเพศหรือเรื่องเอดส์ มากกว่า กลุ่มควบคุม ทักษะการสื่อสารด้านเพศที่พ่อแม่ใช้สื่อสารกับลูกวัยรุ่น คือ ความตั้งใจในการสื่อสาร ทักษะคิดต่อการสื่อสาร คุณภาพของการสื่อสาร และความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร

1. ความตั้งใจในการสื่อสาร (Intentions to communicate) คือ ความตั้งใจในการสื่อสาร (Intentions to communicate) คือ บิดามีความพยายาม ที่จะแสดงออกทางคำพูด ความคิด ความรู้สึก การกระทำของตนเองอย่างจริงจัง ระหว่างบิดากับลูก เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ มั่นใจในการพูดคุยให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ความรู้สึกในการสื่อสารด้านเพศกับลูก

2. ทักษะคิดต่อการสื่อสาร (Attitudes toward communicating) คือ ทักษะคิดต่อการสื่อสาร (Attitudes toward communicating) คือ การที่บิดามีความคิดความเชื่อ ในการที่จะบอกเล่า พูดคุย ประสพการณ์เรื่องเพศต่อบุตร อารมณ์ความรู้สึก ที่ไม่ปิดกั้นเรื่องเพศ การยอมรับการพูดคุยเรื่องเพศ และการแสดงออกต่อการสื่อสารด้านเพศ ที่บิดามีกับลูก

3. คุณภาพของการสื่อสาร เช่น ความเชื่อ (Quality, ie, Beliefs of communication) คือ การที่บิดาสามารถพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ ข้อมูลพัฒนาการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาในช่วงวัยรุ่น โดยมีเนื้อหาที่ลูกสาววัยรุ่นสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4. ความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร (Comfort with communicating) คือ ความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร (Comfort with communicating) คือ ความรู้สึกสบายใจ ผ่อนคลาย สามารถยอมรับ รับฟัง และเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ได้เล่าหรือระบายความรู้สึกส่วนตัว โดยไม่แสดงอาการตำหนิ ดิเตียน หรือแสดงออกทางด้านพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับ เช่น การส่ายหน้า โบกมือ โดยทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารต้องไม่รู้สึกอึดอัดใจเมื่อต้องพูดคุยเรื่องเพศ

เทคนิคการสื่อสารเรื่องเพศ

หัวใจของการสื่อสาร คือ กระบวนการติดต่อ สัมพันธ์ ถ่ายทอดข้อมูล ความคิด ความรู้สึก ทักษะคิดและค่านิยมระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดพฤติกรรม ดังนั้นเพื่อให้เกิดการสื่อสารที่ดี จึงควรมีการเรียนรู้เทคนิคการสื่อสารด้านเพศที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. จังหวะของการพูดคุย เช่น การพูดคุยกับบุตรที่มีอายุระหว่าง 10-12 ปี ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ ก่อนที่บุตรจะเริ่มมีพฤติกรรมทางเพศ การเริ่มต้นสื่อสารเรื่องเพศเร็ว จะช่วยให้บิดามารดามีโอกาสอธิบายข้อมูลเรื่องเพศให้บุตรเข้าใจ โดยอาจปรับเนื้อหาการพูดคุยให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของบุตรได้

2. เนื้อหาของการพูดคุย บิดามารดาควรพูดคุยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น การรักษาพรหมจรรย์ และผลของการมีเพศสัมพันธ์ต่อสุขภาพของวัยรุ่น การคุมกำเนิด การใช้ถุงยางอนามัย โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครภ์ และเหตุผลในการตัดสินใจที่จะมีเพศสัมพันธ์

3. ความถี่ของการพูดคุย การพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศครั้งเดียวมักไม่ได้ผล บิดามารดาจึงมีความจำเป็นที่ต้องพูดคุยกับบุตรหลาย ๆ ครั้ง และปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับความต้องการของบุตร ในการพูดสื่อสารเรื่องเพศนั้น เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา หากบิดามารดาสื่อสารเรื่องเพศได้อย่างชัดเจนเท่าใดก็ยิ่งช่วยให้บุตรเข้าใจและสามารถนำสิ่งเหล่านั้นไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้มากยิ่งขึ้น (ศิริพร ภาณุวาทีกุล, 2552)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศ

จากการทบทวนศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศ ทำให้พบว่า การสอนเรื่องเพศในครอบครัวมีความสำคัญ เพราะครอบครัวจะมีความใกล้ชิดและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ดังงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

อรไท พิพิธพัฒน์ไพสิฐ (2551) ได้ศึกษาเรื่องเพศในเยาวชน พบว่า การพูดคุยเรื่องเพศกับบิดามารดาเป็นเรื่องธรรมดาวัยรุ่นแสดงความต้องการให้บิดามารดาผู้ปกครองเป็นคนสอนเรื่องเพศศึกษา เนื่องจากมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับลูก และต้องสอนอย่างมีเหตุผล เข้าใจลูก ใจเย็น และไม่ใช้อารมณ์

กมลทิพย์ ทิพย์สังวาล, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดา ต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ 2 กลุ่มวัดก่อนและหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดาต่อทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรและทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของมารดาที่มีบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ มารดาอายุระหว่าง 30-50 ปี ที่มีลูกสาววัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี จำนวน 60 คน โดยเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน ทั้งสองกลุ่มจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด การคบเพื่อนต่างเพศ การจัดการกับอารมณ์ทางเพศ และหลักการสื่อสารในครอบครัว เป็นเวลา 2 ชั่วโมง เฉพาะกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรม

ที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (AIC) ที่ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ชุด ๆ ละ 60-90 นาที ในวันเสาร์ 2 ครั้ง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มย่อยการอภิปราย ฉายวิดีโอ การแสดงบทบาทสมมติ และฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร นอกจากนี้มารดาในกลุ่มทดลองจะได้รับเนื้อหาเกี่ยวกับเทคนิคการสื่อสารกับลูกวัยรู้เรื่องการจัดการกับความรู้สึกที่ไม่สะดวกใจที่จะพูดการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยง หลีกเลี่ยงการพูดจูงใจ และการหาโอกาสที่จะสื่อสาร และมารดาจะได้รับการบ้านให้กลับไปฝึกสื่อสารกับลูกของตนเองที่บ้านภายใน 2 สัปดาห์ เพื่อนำผลกลับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ประเมินผลทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ 2 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามด้วยตนเองและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Chi-square test, Independent t-test และ Dependent t-test ผลการวิจัยพบว่า มารดาในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการมีส่วนร่วมมีทัศนคติในการสื่อสารเรื่องเพศ ($p < .001$) ความสะดวกใจในการสื่อสาร ($p < .05$) และทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ($p < .05$) ดีกว่ามารดาในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศมีบทบาทสำคัญการพัฒนาศักยภาพมารดาในการสื่อสารกับลูกสาวเกี่ยวกับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยได้ศึกษาผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดา ต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น

กุลกานต์ อภิวัฒน์สังการ, บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรชิต (2554).

ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาจากกลุ่มบิดามารดา พบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรม บิดามารดา กลุ่มทดลองมีระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารทั่วไป มีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ และความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าก่อนเข้าร่วม โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และบิดามารดา กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการสื่อสารทั่วไป ความรู้ และความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ผลการศึกษาจากกลุ่มบุตรวัยรุ่น พบว่า หลังบิดามารดาเข้าร่วมโปรแกรม บุตรวัยรุ่นของบิดามารดา กลุ่มทดลองประเมินระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดามารดาสูงกว่า บุตรวัยรุ่นของบิดามารดา กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์ (2557) ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดากับบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนแต่งงานกับความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง ผลการวิจัยพบว่า ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมารดาเคยพูดคุยเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 54.7) และร้อยละ 45.3 มารดาเคยพูดคุยเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับต่ำด้านความสะดวกใจ

ในการสื่อสารเรื่องเพศนั้น พบว่า มีเพียงร้อยละ 51.6 สะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาว และร้อยละ 48.4 ไม่สะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาว

กุลกานต์ อภิวัฒน์ถังการ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาจากกลุ่มบิดามารดา พบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรม บิดามารดากลุ่มทดลองมีระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารทั่วไป มีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ และความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และบิดามารดากลุ่มทดลองมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ในการสื่อสารทั่วไป ความรู้ และความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ผลการศึกษาจากกลุ่มบุตรวัยรุ่น พบว่า หลังบิดามารดา เข้าร่วมโปรแกรม บุตรวัยรุ่นของบิดามารดากลุ่มทดลองประเมินระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสาร เรื่องเพศศึกษาของบิดามารดาสูงกว่าบุตรวัยรุ่นของบิดามารดากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุริย์พร กฤษเจริญ และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ระดับการสอนเรื่องเพศของ พ่อแม่ ระดับความต้องการของลูกในการเรียนรู้เรื่องเพศ เปรียบเทียบระดับการสอนเรื่องเพศ ระหว่างพ่อกับแม่ เปรียบเทียบระดับความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศระหว่างลูกผู้ชายกับลูกผู้หญิง และเปรียบเทียบระดับการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่กับระดับความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศของ ลูก กลุ่มตัวอย่างคือ พ่อแม่ที่มีลูกกำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 จำนวน 400 คน และลูก 400 คน ในจังหวัดพัทลุงและสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ลูกผู้หญิงมีความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศ โดยรวมในระดับมาก ดังนั้น พ่อแม่ ครู บุคลากรทีมสุขภาพ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความสนใจ การสอนเรื่องเพศแก่วัยรุ่นผู้หญิงเป็นพิเศษ คือ ต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความต้องการของ วัยรุ่นผู้หญิง เพื่อป้องกันไม่ให้วัยรุ่นผู้หญิงต้องไปแสวงหาข้อมูลเรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลอื่น ส่วนพ่อสอนเรื่องเพศให้ลูกน้อยกว่าที่แม่สอน และพ่อแม่สอนเรื่องเพศให้ลูกน้อยกว่าที่ลูก ต้องการให้พ่อแม่สอนเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าลูกต้องการให้พ่อแม่เป็นผู้สอนเรื่องเพศให้ ในขณะที่พ่อแม่ยังสอนเรื่องเพศได้น้อยกว่า ความต้องการของลูกจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ บุคลากรทีมสุขภาพจะต้องพัฒนาศักยภาพของพ่อแม่ให้มีความสามารถในการสอนเรื่องเพศให้ตรงกับความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศของลูกมีความเข้าใจลูกวัยรุ่น สามารถเป็นที่ปรึกษาเรื่องเพศให้ ลูกได้ เพื่อให้ลูกมีทักษะการใช้ชีวิตวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสมและมีสุขภาพทางเพศที่ดีต่อไป

พรฤดี นิธิรัตน์ (2549) ได้ทำการศึกษาผลสถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่าง พ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวไทยการ ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างพ่อแม่ กับลูกวัยรุ่นเกิดขึ้นในบางครอบครัว เนื้อหาที่พูดคุยกันส่วนใหญ่เป็นการเตือนไม่ให้มีเพศสัมพันธ์

ก่อนวัยอันควรและเรื่องการดูแลสุขอนามัยทางเพศ มีเพียงไม่กี่ครอบครัวที่พูดคุยเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย พ่อแม่ไทยส่วนใหญ่สอนเรื่องเพศศึกษาจากประสบการณ์ตรงของตนเองเป็นหลัก พ่อแม่หลายคนยอมรับว่าตนเองไม่มีศักยภาพในการเป็นผู้สอนเรื่องเพศศึกษา สำหรับครอบครัวที่ไม่พูดคุยเรื่องเพศศึกษา ให้เหตุผลหลักว่าลูกยังเด็กเกินไปที่จะเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา และพ่อแม่ยอมรับว่ารู้สึกอายที่จะต้องพูดเรื่องเพศ นอกจากนี้ การกลัวว่าเพศศึกษาอาจกระตุ้นให้เกิดความอยากเข้าไปข้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ การคิดว่าลูกรู้แล้ว และการคิดว่าการสอนเรื่องเพศศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน เป็นอุปสรรคสำคัญอีก 3 ประการที่พบในการวิจัยครั้งนี้ การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาเกิดขึ้นในบางครอบครัว ซึ่งเนื้อหาที่สื่อสารกันนั้นเป็นเพียงบางส่วนของ เรื่องเพศศึกษาเท่านั้น อุปสรรคสำคัญที่สุดของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวคือการทำที่พ่อแม่คิดว่าลูกของตนยังเด็กเกินไปที่จะเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา

ฉัตรพร พงษ์ศาโรช (2555) ได้ทำการศึกษา เรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศให้แก่มารดาได้ ทั้งนี้ในการพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาว มารดาควรเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยและระยะของพัฒนาการทางเพศของบุตร เพื่อเป็นการลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของบุตรสาววัยรุ่นในแต่ละช่วงวัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า ทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ หมายถึง ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในการพูดคุย การแสดงออกในการสื่อสารเพื่อทำให้ผู้รับสารเข้าใจในเรื่องเพศ พัฒนาการด้านเพศ ทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ สุขอนามัยทางเพศ สังคม และวัฒนธรรม คือการกระทำของคนเราที่มุ่งสร้างความร่วมมือกันหรือคล้ายคลึงกัน นั่นคือการพยายามแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดและทัศนคติซึ่งกันและกัน โดยอาศัยความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายเป็นที่ตั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในเรื่องเพศทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ คือ การพูดคุย แลกเปลี่ยน ความคิด ความรู้สึก เนื้อหา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้านเพศ การพยายามแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดและทัศนคติซึ่งกันและกัน โดยอาศัยความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายเป็นที่ตั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในเรื่องเพศ

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์

ความเป็นมาของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์

การปรึกษาตามแนวทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic theory) เริ่มต้นจากคณะวิจัยของ Palo Alto ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1952-1962 โดยวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารภายในครอบครัว เป็นแนวคิดให้กับ Gregory

Bateson, Don Jackson, Jay Haley, John Weakland, Paul Watzlawick และสมาคม ซึ่งได้พัฒนา รูปแบบการบำบัดครอบครัวนำมาใช้ถึงปัจจุบัน

การปรึกษาทฤษฎีกัลยทุทธ์ มีเป้าหมายเพื่อลดหรือจัดการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน ผู้ให้การปรึกษาทฤษฎีนี้มีการชี้แนะให้ผู้รับการปรึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่กระทำอยู่ซ้ำ ๆ ทำให้เกิดปัญหา วิธีการปรึกษาตามแนวทฤษฎีเชิงกลยทุทธ์ ให้ความสำคัญกับปัจจุบัน การมอบหมายงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการให้การปรึกษา การปรับตัวเพื่อจัดการกับปัญหา หรือพฤติกรรมที่ผิดเพี้ยนไป ซึ่งประโยชน์จากการมอบหมายงาน เมื่อสิ้นสุดการให้การปรึกษา แล้วบุคคลจะต้องพยายามปรับตนเองให้อยู่ในสถานะที่สมดุล เกิดการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองเหมาะสมต่อไป

แนวคิดที่สำคัญของการปรึกษาทฤษฎีกัลยทุทธ์

การปรึกษาทฤษฎีกัลยทุทธ์ซึ่งให้ความสำคัญกับแนวคิดในเรื่องการสื่อสาร ทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษา (Communication outlook) โดยจะให้ความสำคัญกับคำถามว่า “อะไรที่เกิดขึ้น” มากกว่าที่จะถามว่า “ทำไมเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น” เพื่อเน้นความกระชับ ตรงประเด็นกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นกระบวนการที่บอกถึงทิศทางของปัญหา แต่ไม่ได้สรุปเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในของบุคคล

รูปแบบของการสื่อสาร คือ รูปแบบหรือวิธีการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการพูดคุย การสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปเปลี่ยนมาระหว่างบุคคล หรือตนเอง ความชัดเจน ความแม่นยำ หรือพฤติกรรมที่มีผลต่อการสื่อสาร ผู้ให้การปรึกษาทฤษฎีกัลยทุทธ์มี มองหาปัญหาเบื้องต้น โดยดูที่รูปแบบปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและการจัดลำดับความสำคัญของปฏิสัมพันธ์นั้น ๆ การสื่อสารที่เข้าไปซ้ำมาจะชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ในยุคแรก ผู้ให้การปรึกษาจะเป็นผู้มีอำนาจในการชี้แนะและปรับเปลี่ยนบุคคลให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

การให้การปรึกษาแบบกลยทุทธ์มีประสิทธิภาพและมีการใช้เทคนิคที่เป็นลักษณะเด่นของการปรึกษา เป็นการปรึกษาที่ใช้ระยะเวลาสั้นและมองผู้รับการปรึกษาว่าไม่ได้ป่วยเป็นโรค ผู้ให้การปรึกษาจะออกแบบกลยทุทธ์ของตนหรือกำหนดให้เกิดความไม่พอใจของผู้รับการปรึกษา เมื่อมีความไม่พอใจเกิดขึ้นและได้รับการแก้ไข ผู้ให้การปรึกษาจะยุติการให้การปรึกษาโดยทันที เป้าหมายของการปรึกษา คือ การช่วยบุคคลให้สามารถจัดการกับสภาพปัญหา หรือความไม่พอใจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยไม่เน้นที่การพัฒนาบุคคล มีการจัดการอารมณ์และการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้รับการปรึกษา (Rohrbaugh & Patterson, 1995 cited in Goldenberg & Goldenberg, 2013, p. 303) ซึ่งผู้รับการปรึกษาจะได้รับช่วยเหลือในสิ่งที่ตนต้องการ โดยผู้ให้การปรึกษาจะไม่พิจารณาถึงประเด็นอื่น

รูปแบบของการปรึกษากลยุทธ์ มีมุมมองแนวคิดทั้งหมด 4 แนวคิด คือ

1. แนวคิดของสถาบันวิจัยสุขภาพจิตที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ (The mental research Institute: MRI)

2. แนวคิดการให้การปรึกษาระยะสั้นแบบ MRI (MRI Brief counseling)

3. แนวคิดการให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic therapy) โดยใช้หลักการของ Haley and Madanes

4. การปรึกษากลยุทธ์แบบมิลาน (The milan systemic model) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในมิลาน ประเทศอิตาลี โดยการใช้หลักการของ มาราเซลเวนี-พาลาสโซลี

ธรรมชาติการสื่อสารของมนุษย์

1. พฤติกรรมทั้งหมดเป็นการสื่อสารในระดับหนึ่ง

2. การสื่อสารสามารถเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในหลายระดับ

3. ทุกการสื่อสารประกอบด้วยคุณลักษณะ

4. สัมพันธภาพถูกนิยามโดยข้อความที่เป็นลักษณะคำสั่ง

5. ความสัมพันธ์อธิบายได้ด้วยความสมดุล (Symmetrical) หรือการเติมเต็มให้สมบูรณ์ (Complementary)

6. ความสัมพันธ์ที่มีความสมดุลจะมีความเสี่ยงที่จะกลายเป็นการแข่งขัน

7. การสื่อสารแบบการเติมเต็มให้สมบูรณ์ซึ่งจะมีฝ่ายที่เด่นและด้อยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

8. เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลจะให้ความสำคัญที่แตกต่างกัน

9. ปัญหาจะพัฒนาไปและดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ภายใต้รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ที่ซ้ำ ๆ

วนไปวนมา (Recursive feedback loops)

แนวคิดการให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Haley & Madanes, 1916)

แนวคิดการให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์เน้นปัญหาปัจจุบันที่สามารถแก้ไขได้

มีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนการให้การปรึกษาอย่างรอบคอบ เป็นขั้นตอนเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมาย ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เมื่อบรรลุเป้าหมายการให้การปรึกษานี้จึงประสบผลสำเร็จ

เป้าหมายของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์

เป้าหมายของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ เพื่อช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมในระดับโครงสร้างได้ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้หมดไปหรือลดปัญหา

ที่มีอยู่ให้น้อยลง กล่าวเผชิญหน้ากับปัญหา สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวของปัญหาอย่างเป็นระบบ

และให้ผู้รับการปรึกษายังตระหนักถึงศักยภาพของตนและสามารถนำศักยภาพนั้นมาใช้ประโยชน์

ได้อย่างเต็มที่ ทำให้บุคคลค้นพบทางเลือกที่จะนำพาไปสู่เป้าหมายของตนเองได้

กระบวนการให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์

หลักการให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ Haley (1916 cited in Goldenberg & Goldenberg, 2013, p. 320) ซึ่งในกระบวนการให้การปรึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นสังคม (Brief social stage)

ขั้นที่ 2 ขั้นปัญหา (Problem stage)

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิสัมพันธ์ (Interactional stage)

ขั้นที่ 4 ขั้นกำหนดเป้าหมาย (Goal-setting stage)

ขั้นที่ 5 ขั้นการมอบหมายงาน (Task-setting stage)

รายละเอียดของขั้นตอนการให้การปรึกษา มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสังคม เป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา โดยผู้ให้การปรึกษาต้องสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอุ่นและเป็นกันเองเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาไว้วางใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง ซึ่งสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องรักษาไว้ตลอดการให้การปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นปัญหา เป็นการสำรวจปัญหาว่าเพราะอะไรผู้รับการปรึกษาจึงมาอยู่ที่นี้ โดยการใช้คำถามต่าง ๆ เพื่อให้ได้ปัญหาที่เฉพาะ ผู้ให้การปรึกษาใช้คำถาม เช่น เพราะ “อะไรคุณจึงมาขอความช่วยเหลือตอนนี้” และ “สิ่งที่คุณต้องการเปลี่ยนแปลงคืออะไร” และ “การช่วยเหลือนี้ต้องการอย่างเร่งด่วนหรือค่อยเป็นค่อยไป” และ “คุณปรารถนาที่จะให้เกิดความเข้าใจในปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงหรือไม่” และ “คุณเต็มใจที่จะเสียสละเวลาเพื่อการเปลี่ยนแปลงนี้หรือไม่” ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลนี้ผู้รับการปรึกษาจะต้องถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมและเป็นการสื่อสารโดยตรงกับผู้ให้การปรึกษา โดยผู้ให้การปรึกษาจะให้ความสนใจกับปัญหาแต่ไม่ตีความหมายของความคิดและความรู้สึกที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออก โดยเฉพาะการที่ผู้รับการปรึกษามีมุมมองต่อปัญหานั้นเป็นสิ่งที่ผู้ให้การปรึกษาควรนำมาพิจารณา

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิสัมพันธ์ ในขณะที่ผู้รับการปรึกษากำลังพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาต่อผู้ให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาจะต้องสังเกตลักษณะของการสื่อสารที่ผิดปกติ ความร่วมมือ ลำดับขั้นของปัญหา ความขัดแย้งในตนเอง ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือทั้งสี่ลักษณะ เพื่อผู้ให้การปรึกษาสามารถวางแผนการให้การปรึกษาได้ต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นกำหนดเป้าหมาย ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาร่วมกันตัดสินใจว่าปัญหาใดที่ผู้รับการปรึกษาต้องการที่จะแก้ไขหรือกำจัดออกไป ผลจากขั้นตอนนี้จะทำให้สามารถระบุเป้าหมายที่ชัดเจนได้ โดยให้ผู้รับการปรึกษามีส่วนร่วมที่จะวัดหรือประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในการให้การปรึกษานี้ด้วย

ขั้นที่ 5 ขั้นมอบหมายงาน ผู้ให้การปรึกษาจะมอบหมายงานง่าย ๆ ให้กับผู้รับการปรึกษา เพื่อเริ่มกระบวนการเปลี่ยนแปลง ติดตามงานที่มอบหมายและยุติการให้การปรึกษา ในขั้นตอนนี้ จะใช้เทคนิคการชี้นำ ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ

เทคนิคที่สำคัญของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ

1. การสื่อสารที่ขัดแย้งกัน (Paradoxical communication) บุคคล โดยทั่วไปมักจะมิ พฤติกรรมที่ เมื่อมีใครสั่งให้ทำแล้วมักจะไม่ทำตามที่ตั้ง ซึ่งเป็นรูปแบบของการสื่อสารที่ผู้ให้ การปรึกษาให้ผู้รับการปรึกษาทำตาม แต่ให้บอกว่าไม่ต้องทำ
2. การผูกมัดทวิคูณ (Double blind) เป็นลักษณะหนึ่งของเทคนิค Paradoxical ที่ใช้ เพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมที่ติดแน่นในลักษณะของการผูกมัดทวิคูณ ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล อยู่ในลักษณะของการกลืนไม่เข้า คายไม่ออก ทำให้บุคคลอยู่ในสภาวะที่ไม่มีใครแพ้ โดยผู้ให้ การปรึกษาเป็นผู้ชี้นำ ผู้รับการปรึกษาไม่ให้เปลี่ยนแปลงอะไร
3. การสั่งให้มีอาการ (Prescribing the symptom) เป็นรูปแบบอีกรูปแบบหนึ่ง ของการผูกมัดทวิคูณ โดยผู้ให้การปรึกษาพยายามที่จะสร้างระบบที่ไม่สามารถควบคุมได้ โดยการกระตุ้นหรือฝึกซ้อมอาการของผู้รับการปรึกษาให้กล้าที่จะต่อต้านลักษณะอาการต่าง ๆ ของตนเอง อย่างน้อยในปัจจุบันนี้ ผู้รับการปรึกษาจะถูกแนะนำ ให้ทำในสิ่งที่เคยทำต่อไป
4. การตีตราใหม่ (Relabeling) เป็นการเปลี่ยนจากสิ่งที่ตีตราบุคคลหรือสิ่งของใน เชิงลบให้เป็นเชิงบวก โดยเน้นจุดเด่นของบุคคลและช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมใหม่ด้วยความเข้าใจ มองโลกในแง่ดี ซึ่งจะทำให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ เกิดความตระหนักว่ารูปแบบพฤติกรรมเดิม ๆ นั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้
5. การมองมุมใหม่ (Reframing) เป็นการเปลี่ยนมุมมองความคิดซึ่งจะเกิดขึ้น โดยผู้รับ การปรึกษาเอง โดยมีมุมมองความคิดใหม่ต่อเหตุการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านบวกแทนมุมมอง ความคิดเดิมที่เป็นเชิงลบ
6. การยับยั้งการเปลี่ยนแปลง (Restraining) เป็นการที่ผู้ให้การปรึกษายับยั้งไม่ให้ ผู้รับการปรึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เร็วเกินไป หรือไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากยังไม่ถึง เวลาที่เหมาะสม (ศิริรัตน์ คุปติวุฒิ, 2545, หน้า 146) ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จะทำให้เกิดความเสี่ยง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลาและเป็นขั้นตอน มิฉะนั้นแล้วจะทำให้ ผู้รับการปรึกษากลับมาสู่สภาพเดิม
7. การเสนอข้อกำหนด (Offering prescription) โดยผู้ให้การปรึกษาจะกำหนดให้ผู้รับ การปรึกษากระทำพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การจดบันทึกเหตุการณ์หรือการกระทำทุกอย่างที่เกิดขึ้น ตลอดทั้งวัน ที่มีผลทำให้เกิดความวิตกกังวลหรือความเครียด

8. การเสนอข้ออธิบาย (Offering description) โดยผู้ให้การปรึกษาอธิบายความหมายของ เหตุผลใหม่ ๆ หรือเป็นความหมายกว้าง ๆ ต่อการกระทำพฤติกรรมที่ผู้รับการปรึกษากระทำไปแล้ว ในทางบวก

9. การทำนายการเกิดซ้ำ (Predicting a relapse) โดยผู้ให้การปรึกษาทำนายพฤติกรรม ผู้รับการปรึกษาว่าจะกลับมาเป็นเหมือนเดิม ซึ่งเป็นการท้าทาย (Challenge) ผู้รับการปรึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น

10. การประกาศความสิ้นหวัง (Declaring hopelessness) โดยเป็นการประกาศ ความสิ้นหวังของผู้ให้การปรึกษาที่มีต่อผู้รับการปรึกษา โดยการประกาศความสิ้นหวังนี้ก็เป็น การท้าทายผู้รับการปรึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการทำนายการเกิดซ้ำ

11. การชี้แนะ (Use of directive) หรือ การมอบหมายงานให้กลับไปทำนอกเวลา การปรึกษาซึ่งเป็นหลักสำคัญของการปรึกษาทฤษฎีเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้บุคคลได้รับประสบการณ์ ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา และเป็น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากปฏิกิริยาอาการของผู้รับการปรึกษาต่อคำแนะนำให้เปลี่ยนแปลง การสอน การให้การบ้าน หรือ การมอบหมายให้เผชิญหน้ากับอาการที่เกิดขึ้น ซึ่งในการชี้แนะมี กระบวนการการสื่อสารที่ขัดแย้งกัน (Paradoxical intervention) ตามรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนแรก ผู้ให้การปรึกษาค้นหาความต้องการการเปลี่ยนแปลงที่ผู้รับการปรึกษา คาดหวังไว้

ขั้นที่ 2 ผู้ให้การปรึกษาจะต้องระบุปัญหาที่ชัดเจนและถูกต้องร่วมกันกับผู้รับการปรึกษา

ขั้นที่ 3 ตั้งเป้าหมายการให้การปรึกษาที่ชัดเจน

ขั้นที่ 4 ผู้ให้การปรึกษาต้องเสนอแผนการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้ การมอบหมายงาน (Paradoxical task) มีเหตุผลมากขึ้น

ขั้นที่ 5 ผู้ที่มีอำนาจในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 ผู้ให้การปรึกษาชี้แนะให้ผู้รับการปรึกษากระทำพฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหา

ขั้นที่ 7 ขั้นตอนสุดท้ายผู้ให้การปรึกษาสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการปรึกษาและ สนับสนุนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อไป เพื่อรักษาความขัดแย้งไว้ กระบวนการสื่อสารที่ขัดแย้งกัน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ให้การปรึกษาเพื่อกำหนดลักษณะอาการที่จะสนับสนุนผู้รับการปรึกษา เป็นไปอย่างรอบคอบ

12. เทคนิคการให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์แบบมิลาน เริ่ม โดยใช้เทคนิคการสั่งให้มี อาการ โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Prescribing no change) หลังจากนั้นจึงปรับเทคนิค ของ MRI ในกระบวนการ Paradoxical intervention ให้เป็นเทคนิคในแบบของมิลาน

12.1 Counter paradox เป็นรูปแบบหนึ่งของการผูกมัดที่วิฤณเหมือนกับการตีตราใหม่ (Relabeling) ซึ่งบุคคลจะรู้สึกว่าคุณได้รับการยอมรับและไม่ถูกตำหนิในสิ่งที่เป็นอยู่ ผู้ให้การปรึกษาพยายามที่จะค้นหาและได้ตอบรูปแบบการความขัดแย้งที่จะทำให้ลายพฤติกรรมเดิม ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดผล

12.2 การให้ความหมายในเชิงบวก (Positive connotation) เป็นการเปลี่ยนมุมมองใหม่ ๆ ต่อพฤติกรรมปัญหาในเชิงบวก เพราะจะเป็นกระบวนการการช่วยรักษาความสมดุลของระบบพฤติกรรม เอื้ออำนวยให้เกิดความผาสุกในชีวิต

12.3 พิธีการ (Rituals) ผู้ให้การปรึกษาให้คำแนะนำอย่างเป็นทางการ ซึ่งไม่ได้ยืนยันว่าการให้คำแนะนำนี้จะประสบผลสำเร็จ แต่เป็นการชี้ให้เห็นประโยชน์

12.4 การตั้งสมมติฐาน (Hypothesizing) เป็นการพิจารณาสถานการณ์ของผู้รับการปรึกษาแล้วตั้งสมมติฐานที่ไม่มีผิดหรือถูก ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามข้อมูลที่ได้รับ เทคนิคนี้จะทำให้ผู้ให้การปรึกษาได้รับข้อมูลใหม่ ๆ ซึ่งสามารถระบุไปถึงรูปแบบการเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ซึ่งเป้าหมายของการให้การปรึกษาคือการเปลี่ยนแปลงสมมติฐาน

12.5 การวางตัวเป็นกลาง (Neutrality) คือ การที่ผู้ให้การปรึกษาให้ความสนใจและยอมรับผู้รับการปรึกษาโดยไม่มีการทำทนาย ไม่สนับสนุน ไม่ตัดสิน ไม่เข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

12.6 การใช้คำถามเวียน (Circular questioning) เป็นการถามผู้รับการปรึกษาเพื่อเป็นการประเมินปัญหา ผู้ให้การปรึกษาต้องใช้ความสามารถในการตรวจสอบความจริงบนพื้นฐานของข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับการปรึกษาที่จะตอบสนองต่อข้อมูลที่ร้องขอเกี่ยวกับความต้องการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

12.7 การใช้คำถามสะท้อน (Reflective questioning) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาสามารถสะท้อนความหมายการรับรู้ของพวกเขา รวมถึงการกระทำ ความเชื่อ ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาพิจารณาทางเลือกของการรู้คิดและพฤติกรรมไปในทางสร้างสรรค์ (Tomm, 1989 cited in Goldenberg & Goldenberg, 2013, p. 330) โดยให้ความสนใจที่จะช่วยเหลือบุคคล โดยกระตุ้นความคิด การพูดและการแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งได้แบ่งคำถามสะท้อนออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่

12.7.1 คำถามที่มุ่งเน้นอนาคต (Future-oriented questions) เป็นคำถามเพื่อทำให้ผู้รับการปรึกษาคิดพิจารณาทางเลือกพฤติกรรมในอนาคต

12.7.2 คำถามที่ให้สังเกต (Observer-perspective questions) มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้บุคคลสังเกตได้ตนเอง

12.7.3 คำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เคยพิจารณา (Unexpected counterchange questions) เป็นคำถามที่ใช้เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาสามารถพิจารณาทางเลือกที่ไม่เคยพิจารณามาก่อนโดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ซึ่งให้สังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง

12.7.4 คำถามที่เป็นข้อเสนอแนะ (Embedded suggestion questions) โดยผู้รับการปรึกษาอนุญาตให้ผู้ให้การปรึกษาชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์

12.7.5 คำถามเปรียบเทียบกับเรื่องทั่วไป (Normative-comparison questions) โดยผู้ให้การปรึกษาจะแนะนำว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติ เช่น มีบุคคลอื่นที่มีปัญหา เช่นเดียวกับคุณ ซึ่งพวกเขาสามารถที่จะผ่านปัญหานั้นมาได้

12.7.6 คำถามที่แสดงข้อแตกต่างที่ชัดเจน (Distinction-clarifying comparison Questions) ซึ่งเป็นคำถามที่ใช้เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาแยกส่วนประกอบของรูปแบบพฤติกรรม

12.7.7 คำถามเกี่ยวกับสมมติฐานเบื้องต้น (Questions introducing hypotheses) ซึ่งเป็นคำถามที่ใช้สมมติฐานให้การปรึกษาในเบื้องต้น โดยพูดคุยทั่วไปถึงพฤติกรรมภายนอกที่มีต่อผู้อื่น

12.7.8 คำถามที่ขัดจังหวะกระบวนการ (Process-interrupting questions) เป็นคำถามที่สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันในขณะที่ให้การปรึกษา

สรุปได้ว่า การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling) หมายถึง การดำเนินการอย่างรวดเร็วมีคุณภาพ จัดการกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เน้นที่ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีผู้ให้การปรึกษาเป็นผู้ชี้แนะ มอบหมายงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สังเกตความถี่ของการสื่อสารที่ทำให้ปัญหานั้นยังอยู่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรม มีปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการเรียนรู้ทักษะทางด้านสังคมเพิ่มขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ระบายความอัดอั้นกับข้อใจ ความขัดแย้งในใจ ได้สำรวจตนเอง รับรู้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตน ซึ่งจะทำให้ตระหนักว่าบุคคลอื่นก็มีความปัญหา เช่นเดียวกับตนเองและสามารถจัดการกับปัญหาของตนเองได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยภายในประเทศ พบว่า การปรึกษารอบครัวตามแนวทฤษฎีกลยุทธ์ ยังไม่มีผู้นำมาทำงานวิจัยอย่างแพร่หลาย แต่เนื่องจากการปรึกษารอบครัวตามแนวทฤษฎีกลยุทธ์นั้น ได้พัฒนามาจากทฤษฎีการปรึกษาตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมนิยม จึงได้รับอิทธิพลแนวคิดและหลักการให้คำปรึกษาจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยจึงขอนำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปรึกษารอบครัวตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมานำเสนอไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ซูวิทช์ รัตนพลแสนย์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยการให้คำปรึกษารอบครอบครัวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสทหารเรือ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษารอบครอบครัว เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสทหารเรือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดคุณภาพชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสทหารเรือ และโปรแกรมการให้คำปรึกษารอบครอบครัวตามทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมและกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เน้นด้านการรู้จัก เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสทหารเรือ ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสทหารเรือก่อนให้คำปรึกษารอบครอบครัว ภายหลังจากให้คำปรึกษารอบครอบครัว และติดตามผลภายหลังให้คำปรึกษารอบครอบครัว ตามทฤษฎีการให้คำปรึกษารอบครอบครัวกลุ่มพฤติกรรมนิยมและกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เน้นด้านการรู้จัก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การให้คำปรึกษารอบครอบครัวตามทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมและกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เน้นด้านการรู้จัก มีผลให้คุณภาพชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสทหารเรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

วัชรพล เปรมกมล (2557) กลุ่มสามีภรรยาวัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษารอบครอบครัวทฤษฎีกลยุทธ มีคะแนนความขัดแย้งในครอบครัวลดลง จากประสิทธิภาพของและองค์ประกอบของ โปรแกรมการปรึกษารอบครอบครัวทฤษฎีกลยุทธ สามารถสร้างทักษะการจัดการความขัดแย้งในครอบครัวให้เกิดขึ้นกับกลุ่มสามีภรรยาวัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง และแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดการความขัดแย้งทำให้กลุ่มสามีภรรยาวัยรุ่นเกิดการเข้าใจตนเองและเข้าใจกันและกันอย่างแท้จริง และสร้างมุมมองใหม่ และแนวทางในการดำเนินชีวิตใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมทั้งในชีวิตการครอบครัวและชีวิตส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

Santisteban, Chea-Woo., and Gutierrez (2003) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้การปรึกษารอบครอบครัวบำบัดระยะสั้น ตามทฤษฎีกลยุทธ (Brief strategic family therapy) ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นละตินอเมริกา พบว่า กลุ่มควบคุมมีการควบคุมพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพิ่มขึ้น เมื่อสังเกตจากรายงานพฤติกรรมที่ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการควบคุมพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่พึงประสงค์

Viviana, Horigian¹, Feaster, Robbins, Brincks¹, and Perez (2014) ศึกษาผลกระทบระยะยาวของการปรึกษารอบครอบครัวบำบัดระยะสั้น ตามทฤษฎีกลยุทธ สำหรับผู้ใช้สารเสพติดวัยรุ่น มีจุดมุ่งหมาย: วัยรุ่นยุคใหม่มีพัฒนาการตั้งแต่อายุ 18-26 ปี เป็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบททางสังคมใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการมีอิสระมากขึ้นและการควบคุมทางสังคมน้อยกว่า มีประสบการณ์ในช่วงวัยรุ่น ช่วงของการพัฒนานี้เป็นสิ่งสำคัญเพราะมีลักษณะความทุกข์สูงสุดของปัญหาสารเสพติดและเป็นขั้นตอนสำหรับการพัฒนาต่อมาเป็นผู้ใหญ่ เพื่อตรวจสอบ

ความมีประสิทธิภาพในระยะยาวของการปรึกษาครอบครัวบำบัดระยะสั้น ทฤษฎีกลยุทธ
เมื่อเทียบกับการรักษาตามปกติในอัตราการใช้สารเสพติดจำนวนการจับกุมและพฤติกรรมที่ขาด
ความควบคุม เพื่อตรวจสอบว่าการแทรกแซงทั้งสองส่งผลอย่างไรกับวัยรุ่น โดยศึกษาวัยรุ่น
จำนวน 379 คน จาก 480 คน ที่เข้าร่วมในการศึกษาประสิทธิภาพครอบครัวบำบัดทฤษฎีกลยุทธ
ระยะสั้น พบว่า วัยรุ่นในกลุ่มนี้มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลดลง แต่ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
การปรึกษาครอบครัวบำบัดระยะสั้นตามทฤษฎีกลยุทธ จึงมีผลในการลดจำนวนของการกระทำผิด
และควบคุมพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นได้

จากการศึกษานานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธนั้น
สามารถปรับพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงคาดว่าให้การปรึกษา
ครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธนั้น จะสามารถสร้างความเข้าใจในการสร้างทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ
ให้กับกลุ่มตัวอย่างพ่อเลี้ยงเดี่ยวได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างพ่อและลูก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เพื่อศึกษาผลการปรึกษาทฤษฎีการปรึกษากลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น โดยวิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลอง
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร คือ พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่อาศัยและทำงานอยู่ในจังหวัดชลบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ คู่พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่อาศัยและทำงานอยู่ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 10 คน โดยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง คือ เลือกเขตพื้นที่อาศัยของประชากร

ในอำเภอเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี และเป็นผู้รับผิดชอบดูแลลูกสาววัยรุ่นโดยไม่มีภรรยา

2.2 คัดเลือกพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีความสมัครใจในการเข้าร่วมจากสมาคมผู้ปกครอง

โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดช่วงเวลา

การทดลอง

วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อติดตามคัดเลือก

พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น

2. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบตามกำหนดไว้ ได้ผู้รับการทดลองทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ซึ่งเป็นพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ
2. โปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. แบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ

1.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ

1.2 สร้างแบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ โดยผู้วิจัยพัฒนาจากองค์ประกอบของแบบสำรวจการสื่อสารเรื่องเพศของ Akers (2011) โดยเนื้อหาของแบบวัดการสื่อสารเรื่องเพศมีข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.2.1 ความตั้งใจในการสื่อสาร (Intentions to communicate) คือ การที่บิดามีความพยายาม ที่จะแสดงออกทางคำพูด ความคิด ความรู้สึก การกระทำของตนเองอย่างจริงจังระหว่างพ่อกับลูก เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ มั่นใจในการพูดคุยให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ความรู้สึกในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูก มีจำนวน 10 ข้อคำถาม คือ ข้อ 1-10

1.2.2 ทศนคติต่อการสื่อสาร (Attitudes toward communicating) คือ การที่บิดามีความคิดความเชื่อ ในการที่จะบอกเล่า พูดคุย ประสพการณ์เรื่องเพศต่อบุตร อารมณ์ความรู้สึกที่ไม่ปิดกั้นเรื่องเพศ การยอมรับการพูดคุยเรื่องเพศ และการแสดงออกต่อการสื่อสารเรื่องเพศที่พ่อแม่มีกับลูกมีจำนวน 10 ข้อคำถาม คือ ข้อ 11-20

1.2.3 คุณภาพของการสื่อสาร (Quality of communication) คือ การที่บิดาสามารถพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ ข้อมูลพัฒนาการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาในช่วงวัยรุ่น โดยมีเนื้อหาที่ลูกวัยรุ่นสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีจำนวน 10 ข้อคำถาม คือ ข้อที่ 21-30

1.2.4 ความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร (Comfort with communicating) คือ ความรู้สึกสบายใจ ผ่อนคลาย สามารถยอมรับ รับฟัง และเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ได้เล่าหรือระบายความรู้สึกส่วนตัว โดยไม่แสดงอาการตำหนิ ตีเถียน หรือแสดงออกทางด้าน พฤติกรรมที่ไม่ยอมรับ เช่น การส่ายหน้า โบกมือ โดยทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารต้องไม่รู้สึกอึดอัดใจ เมื่อต้องพูดคุยเรื่องเพศมีจำนวน 10 ข้อคำถาม คือ ข้อที่ 30-40

องค์ประกอบ	ข้อคำถาม
1. ความตั้งใจในการสื่อสาร	1-10
2. ทักษะต่อการสื่อสาร	11-20
3. คุณภาพของการสื่อสาร	21-30
4. ความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร	31-40

1.3 เกณฑ์การตอบแบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ขอบเขตบริบทที่เกี่ยวกับ ความรู้สึกและความรู้สึกของตนที่มีต่อข้อคำถามในแบบประเมินแต่ละข้อ โดยใช้มาตรา การประเมิน 5 ระดับ คือ

มากที่สุด 5 4 3 2 1 น้อยที่สุด

มากที่สุด (5) หมายถึง ข้อความประโยคนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านมากที่สุด หรือทั้งหมด

มาก (4) หมายถึง ข้อความประโยคนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านมากแต่ไม่ทั้งหมด

ปานกลาง (3) หมายถึง ข้อความประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านเพียงครั้งเดียว

น้อย (2) หมายถึง ข้อความประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านค่อนข้างมากแต่ไม่ทั้งหมด

น้อยที่สุด (1) หมายถึง ข้อความประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านเลย

1.4 การแปลผลแบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ มีข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อคำถาม การรวมคะแนนให้รวมคะแนนจากข้อคำถามทุกข้อ คะแนนเต็ม 200 คะแนน โดยกำหนด หลักเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ข้อคำถามเชิงบวก (Positive item statement) จำนวน 29 ข้อคำถาม คือ ข้อ 1-2, 4-10, 12- 15, 17-18, 20-40 ได้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

ข้อคำถามเชิงลบ (Negative item statement) จำนวน 4 ข้อคำถาม คือ ข้อ 3, 11, 16 และ 19 ให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	1
มาก	ให้คะแนน	2
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	4
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	5

1.5 ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศที่ได้แปลและปรับปรุงเนื้อหาแล้ว จำนวน 40 ข้อ มาเรียงเรียงและขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องในการแปล ส่วนภาษา ความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาที่จะนำไปใช้ จากนั้นนำมาปรับปรุงตามแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.6 นำแบบประเมินที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญที่ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 1 ถึง -1 โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

- 1 คือ ข้อคำถามสอดคล้องกับการประเมินทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ
- 0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับการประเมินทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ
- 1 คือ ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องการประเมินทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ

1.7 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งข้อคำถามที่มีความตรงตามเนื้อหาจะมีค่า IOC ตั้งแต่ .50 +1.00 และถ้าข้อใดมีค่า IOC ต่ำกว่า .50 ผู้วิจัยจะปรับปรุงข้อคำถามใหม่ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน

n หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

1.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำแบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) กับพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Item discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .845 แต่พบว่า มีข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า .20 ผู้วิจัยจึงตัดข้อคำถามออกจำนวน 9 ข้อ คือ ข้อที่ 3, 5, 13, 20, 24, 27, 29, 36 และ 40 หลังจากการปรับปรุงแล้วได้จำนวนข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกทั้งหมด 31 ข้อ ซึ่งได้จัดเรียงข้อคำถามใหม่ และได้ข้อคำถามแต่ละด้าน คือ

องค์ประกอบ	ข้อคำถาม
1. ความตั้งใจในการสื่อสาร	1-8
2. ทักษะติดต่อการสื่อสาร	9-16
3. คุณภาพของการสื่อสาร	17-22
4. ความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร	23-31

โดยเป็นข้อคำถามเชิงบวก (Positive item statement) จำนวน 28 ข้อคำถาม คือ ข้อ 1-8, 10-12, 14-15, 17-31 และข้อคำถามเชิงลบ (Negative item statement) จำนวน 3 ข้อคำถาม คือ ข้อ 9, 13, 16 โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับหลังจากปรับปรุงแล้วเท่ากับ .905

1.9 นำแบบวัดที่ได้ไปใช้ในการดำเนินการวิจัยต่อไป

2. โปรแกรมการปรึกษาตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น โปรแกรมการปรึกษาตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สร้างขึ้น ดังนี้

2.1 ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ

2.2 สร้างโปรแกรมการปรึกษาตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น ตามจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินการที่กำหนดโดยแปลและปรับจากขั้นตอนการสื่อสารเรื่องเพศ

2.3 นำโปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของ พ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำโปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของ พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปฝึกปฏิบัติกับพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น จำนวน 10 ครอบครัว ในระหว่างช่วงที่ฝึกปฏิบัติ ได้ขอคำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับข้อสงสัยและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงโปรแกรมการให้คำปรึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำโปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น ไปดำเนินการทดลอง

วิธีการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลององค์ประกอบเดียวแบบวัดซ้ำ (Single-factor experimental having repeated measures on same element) (Winner, Brown & Michels, 1991, p. 222) เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่นในระยะก่อนการทดลองกับระยะหลังการทดลอง และระยะก่อนการทดลองกับ ระยะติดตามผล

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

คนที่	การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์			คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย
	ทดสอบก่อน	ทดสอบหลัง	ติดตามผล		
1	X_{11}	X_{12}	X_{13}	P_1	\bar{X}_1
2	X_{21}	X_{22}	X_{23}	P_2	\bar{X}_2
3	X_{31}	X_{32}	X_{33}	P_3	\bar{X}_3
.
.
.
n	X_{n1}	X_{n2}	X_{n3}	P_n	\bar{X}_n
คะแนนรวม	T_1	T_2	T_3	G	
คะแนนเฉลี่ย	\bar{T}_1	\bar{T}_2	\bar{T}_3		\bar{G}

T_1 หมายถึง ผลรวมของคะแนนการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวในระยะก่อนการทดลอง

T_2 หมายถึง ผลรวมของคะแนนการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวในระยะหลังการทดลอง

T_3 หมายถึง ผลรวมของคะแนนการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวในระยะติดตามผล

\bar{T}_1 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวในระยะก่อนการทดลอง

\bar{T}_2 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวในระยะหลังการทดลอง

\bar{T}_3 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวในระยะติดตามผล

X หมายถึง คะแนนการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวของแต่ละครอบครัว

G หมายถึง ผลรวมของคะแนนการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวทั้งหมด

\bar{G} หมายถึง คะแนนเฉลี่ยผลรวมการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวทั้งหมด

การดำเนินการทดลอง

มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 เสนอแบบฉบับอนุมัติทำวิทยานิพนธ์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมเพื่อตรวจสอบขั้นตอนในการทดลองมิให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพหรือมีอันตรายใด ๆ แก่กลุ่มตัวอย่าง

1.2 นำหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงชมรมผู้ปกครองของโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยโปรแกรมการให้คำปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น

1.3 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บอกจุดประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจและสอบถามความสมัครใจในการร่วมศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2. ขั้นตอนการทดลองแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

2.1 ระยะก่อนการทดลอง

2.1.1 ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะ ๆ

2.1.2 นำแบบสำรวจทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นทำการทดสอบ เป็นการทดสอบก่อนให้การทดลองและสอบถามความสมัครใจเข้าร่วมการทดลองได้พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น จำนวน 10 คน

2.1.3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นรายคน ถึงทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ

2.2 ระยะทดลองห่างจากระยะก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยดำเนินการดังนี้

2.2.1 ปฐมนิเทศ สร้างสัมพันธภาพและฝึกโปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์
ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น

2.2.2 การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว
ที่มีลูกสาววัยรุ่น

2.2.3 ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว
ที่มีลูกสาววัยรุ่นทันทีหลังสิ้นสุดกระบวนการให้คำปรึกษา (การวัดหลังการทดลอง)

3. ระยะเวลาติดตามผล

ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเป็นรายครอบครัวตามลำดับที่ทำการทดลอง เมื่อครบตาม
ระยะเวลา เพื่อตอบแบบสำรวจทักษะการสื่อสารเรื่องเพศและสัมพันธภาพความรู้สึก ตลอดจนการทดลอง
ที่ผ่านมา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการสื่อสาร
เรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ระยะ โดยใช้การวิเคราะห์
ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated measures analysis of variance) และเมื่อพบความแตกต่าง
ทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีทดสอบรายคู่แบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-keuls method)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนการทำการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการ
สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแจ้ง
วัตถุประสงค์ของวิธีการวิจัย ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด อธิบายให้เข้าใจถึงว่า
การวิจัยครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง และขณะเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มขออนุญาต
บันทึกภาพและเสียง โดยไม่นำภาพและเสียงที่บันทึกไปทำการอย่างอื่นที่นอกเหนือจากการทำวิจัย
มีการรักษาความลับข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง และรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม ไม่มีการระบุชื่อ
ของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการทดลองและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

M	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
SS	แทน ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวอย่างยกกำลังสอง
MS	แทน ค่าความแปรปรวน
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงค่าเอฟ
df	แทน ระดับชั้นของความเป็นอิสระ
*	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูล คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ตอนที่ 2 การทดสอบผลหลักการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาของการทดลอง

ตอนที่ 3 การทดสอบผลย่อยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูล คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ตารางที่ 2 คะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะ ก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล

คนที่	ระยะเวลา		
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ติดตามผล
1	96	102	128
2	75	102	120
3	88	97	111
4	109	111	130
5	67	115	121
6	98	106	120
7	51	96	114
8	73	95	109
9	68	101	98
10	72	100	106
รวม	797	1025	1157
คะแนนเฉลี่ย	79.70	102.50	115.70

จากตารางที่ 2 พบว่า พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลเป็น 79.70, 102.50 และ 115.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของ
 พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล

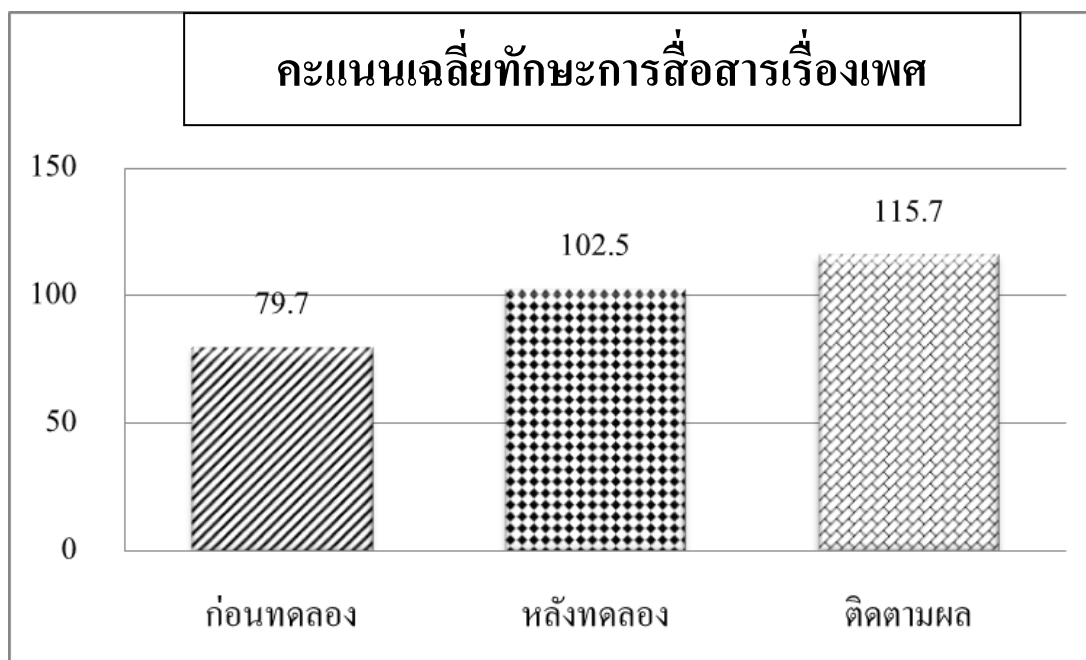
ระยะเวลา	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
ก่อนทดลอง	10	79.70	17.56
หลังทดลอง	10	102.50	6.48
ติดตามผล	10	115.70	9.98

จากตารางที่ 3 พบว่า ในระยะก่อนการทดลอง พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ย
 ทักษะการสื่อสารเรื่องเพศเป็น 79.70 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 17.56

ในระยะหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศเป็น 102.50 และมีค่า
 เบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 6.48

และในระยะติดตามผลมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศเป็น 115.70 และมีค่า
 เบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 9.98

จากข้อมูลข้างต้นสามารถแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ
 ในระยะต่าง ๆ ของการทดลองได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นระหว่างระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล

จากภาพที่ 2 พบว่า พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะก่อนการทดลองเป็น 79.70 ระยะหลังการทดลองเป็น 102.50 และระยะติดตามผลเป็น 115.70 ตามลำดับ ซึ่งพบว่า ระยะหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระยะก่อนการทดลองเท่ากับ 22.8 ส่วนระยะติดตามผล มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระยะก่อนการทดลองเท่ากับ 36 และมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระยะหลังการทดลองเท่ากับ 13.2

ตอนที่ 2 การทดสอบผลหลักการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาของการทดลอง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของคะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นระหว่าง ระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งข้อมูล	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ระหว่างกลุ่ม	9	2454.97	272.77		
ระยะเวลา	2	6633.60	3316.80	37.37*	.000
ความคลาดเคลื่อน	18	1597.73	88.76		
ผลรวม	29	10686.3			

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศตามกระบวนการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ ในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การทดสอบผลย่อยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของ
 พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นระหว่าง ระยะเวลาก่อนทดลอง ระยะเวลาหลังทดลอง
 และระยะติดตามผลด้วยวิธีทดสอบรายคู่แบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-keuls method)

	ค่าเฉลี่ย	ระยะก่อนการ ทดลอง	ระยะหลัง การทดลอง	ระยะ ติดตามผล
		79.70	102.50	115.70
ระยะก่อนการทดลอง	79.70	-	22.800*	36.000*
ระยะหลังการทดลอง	102.50		-	13.200*
ระยะติดตามผล	115.70			-
	r		2	3
	$q_{.05}(r,18)$		2.97	3.61
	$q_{.95}(r,18)\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$		8.85	10.75

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของ
 พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น ในระยะก่อนการทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตามผล
 ด้วยวิธีทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-keuls method) พบว่า
 พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะหลังการทดลองและ
 ระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระยะติดตาม
 ผลสูงกว่าระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เพื่อศึกษาผลการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น โดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมวิจัย ได้แก่ พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน และทุกคนจะได้รับการปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีกลยุทธ์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 45-60 นาที โดยการประเมินผลจากแบบวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ จะมีการเก็บข้อมูล 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated measures analysis of variance) และทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-keuls method) โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

1. พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ มีทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะหลังการทดลองสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง
2. พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการให้การศึกษาโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ต่อทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ มีทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

1. พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์มีคะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์มีคะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์มีคะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ในระยะหลังทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 เป็นไปตามจากสมมติฐานข้อ 1 โดยที่พ่อเลี้ยงเดี่ยวมีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษา
 ทฤษฎีกลยุทธ มีคะแนนการทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในระยะก่อนทดลองและหลังทดลองสูงขึ้น
 ซึ่งอธิบายได้ว่าวิธีการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ ส่งผลให้พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นมีพัฒนาการ
 ทักษะการสื่อสารเรื่องเพศดีขึ้น เพราะจากการทดสอบ โดยการตอบแบบวัดทักษะการสื่อสาร
 เรื่องเพศ คะแนนทักษะการสื่อสารเรื่องเพศเพิ่มขึ้นในระยะหลังการทดลองมากกว่าระยะ
 ก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะเห็นได้ว่าแนวคิดทฤษฎีกลยุทธมีเป้าหมายเพื่อลดหรือจัดการพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
 ในปัจจุบัน การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธให้ความสำคัญกับแนวคิดในเรื่องการสื่อสารทั้งวจนภาษา
 และอวจนภาษา (Communication outlook) โดยจะให้ความสำคัญกับคำถามว่า “อะไรที่เกิดขึ้น”
 มากกว่าที่จะถามว่า “ทำไมเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น” เพื่อเน้นความกระชับตรงประเด็นกับการแก้ไข
 ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นกระบวนการที่บอกถึงทิศทางของปัญหาแต่ไม่ได้สรุปเกี่ยวกับ
 ความขัดแย้งภายในของบุคคล (Rohrbaugh & Patterson, 1995 cited in Goldenberg & Goldenberg,
 2013, p. 303)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเริ่มต้นการสร้างสัมพันธภาพของความร่วมมือกัน
 ระหว่างพ่อเลี้ยงเดี่ยวและผู้วิจัย โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของงานวิจัย
 และขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการวิจัยทั้งหมด และเน้นย้ำเรื่องความสมัครใจในเข้าร่วมวิจัยและ
 การรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มต้นด้วยการเล่าเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่าง
 พ่อเลี้ยงเดี่ยวและลูกสาววัยรุ่น โดยการให้เลือกรูปภาพ (ภาคผนวก) ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มตัวอย่าง
 เริ่มต้นในการสำรวจสภาพปัญหาการสื่อสารระหว่างตนเองและลูกสาววัยรุ่นได้ง่ายขึ้น อาทิ เช่น
 ผู้ให้คำปรึกษา: “คุณรู้สึกอย่างไร” “อะไรที่เกิดขึ้น” “ช่วยเล่าปัญหาที่เกิดขึ้นให้ฟังได้
 ไหมคะ” (ตลอดการให้คำปรึกษาสังเกตพฤติกรรมและรับรู้ถึงความคิด ความรู้สึกที่ผู้รับการปรึกษา
 ถ่ายทอดให้ฟัง)

ทั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มต้นพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างด้วยการพูดคุยเกี่ยวกับสถานการณ์ในครอบครัว
 ระหว่างพ่อและลูกสาว ทำให้มองเห็นถึงอุปสรรคในการสื่อสารที่เกิดขึ้นได้ง่ายและช่วยให้กำหนด
 เป้าหมายของการให้การศึกษาได้ชัดเจนมากขึ้นตน และพบว่า อุปสรรคในการสื่อสารเรื่องเพศกับ
 ลูกสาววัยรุ่น นั่นคือเรื่องความรู้สึกอึดอัดใจที่จะพูดคุยเรื่องนี้ เนื่องจากตนเองเป็นผู้ชายที่มีลูกสาว
 บางครั้งกลุ่มตัวอย่างมีความกังวลว่า “ไม่รู้จะใช้อธิบายอย่างไร ต้องใช้ภาษาอย่างไร ลูกจึงจะเข้าใจ
 ดังคำพูดของ พ่อเอ (นามสมมติ)

“ผมเป็นผู้ชาย บางทีผมก็ไม่รู้ว่า ผมต้องดูแลเรื่องนี้ยังไง ที่ผ่านมามีผมเข้าใจว่าเป็น
 เรื่องของแม่และลูกสาว แต่เมื่อไม่มีแม่แล้ว ก็ต้องเป็นผมนี่แหละ แต่มันก็รู้สึกลำบากใจนะครับ”

จากคำพูดของ พ่อเอ แสดงให้เห็นถึงอุปสรรคของการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่นอย่างเห็นได้ชัด โดยพ่อเอ มองว่าตนเองเป็นผู้ชาย ทำให้ไม่ค่อยเข้าใจเรื่องราวของ ลูกสาวที่เป็นผู้หญิง อีกทั้งรู้สึกอึดอัด ลำบากใจที่จะพูดเรื่องเพศกับลูกสาว และไม่รู้ว่าจะเริ่มต้น อย่างไร และการสื่อสารนั้นลูกสาวจะสามารถเข้าใจได้หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 4 ของการสื่อสารเรื่องเพศ นั่นคือ ความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสาร (Comfort with communicating) ซึ่งการสื่อสารเรื่องเพศอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น คือ บุคคลต้องสามารถก้าวผ่านความรู้สึก ความรู้สึกกระอักกระอ่วนใจ ความอาย ความอึดอัดที่จะต้องพูดเรื่องนี้ไปให้ได้ก่อน จนกระทั่ง ระยะเวลาสิ้นสุดการทำกิจกรรม พ่อคนเดิมได้ค้นพบความเปลี่ยนแปลงของตนเองที่กล้าพูด กล้าสื่อสารกับลูกสาว และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในเรื่องเพศมากขึ้น ดังคำพูด ที่ว่า “พ่อคะ หนูแอบชอบรุ่นพี่คนหนึ่ง แต่ไม่กล้าเข้าไปคุยด้วย หนูต้องทำอะไรดีคะ” จากคำพูด ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ลูกสาววัยรุ่นเกิดความรู้สึกไว้นิ่งเชื่อใจ และกล้าเปิดเผยความรู้สึก พร้อมทั้งกล้าที่จะปรึกษากับพ่อ โดยที่ไม่รู้สึกเขินอายแต่อย่างใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลทิพย์ ทิพย์สว่าง และคณะ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของ โปรแกรมการมีส่วนร่วม ของมารดาต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น และพบว่า มารดา ในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการมีส่วนร่วมมีทัศนคติในการสื่อสารเรื่องเพศและความสะดวกใจ ในการสื่อสารเพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ สามารถช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ให้กับพ่อเลี้ยงเดี่ยวเพื่อใช้ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นให้สูงขึ้น ทั้งในระยะก่อนทดลอง หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธมีคะแนนทักษะ การสื่อสารเรื่องเพศ ในระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผลการวิจัยในข้อนี้ สนับสนุนถึงประสิทธิภาพของการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ

การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธมีเป้าหมายเพื่อลดหรือจัดการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน ผู้ให้การปรึกษาทฤษฎีนี้มีการชี้แนะให้ผู้รับการปรึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่กระทำอยู่ซ้ำ ๆ ทำให้เกิดปัญหาให้มีความสำคัญกับปัจจุบัน การมอบหมายงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการให้ การปรึกษา การปรับตัวเพื่อจัดการกับปัญหา หรือพฤติกรรมที่ผิดเพี้ยนไป ซึ่งประโยชน์จาก การมอบหมายงาน เมื่อสิ้นสุดการให้การศึกษาแล้วบุคคลจะต้องพยายามปรับตนเองให้อยู่ใน สภาวะที่สมดุล เกิดการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองเหมาะสมต่อไป เป็นการปรึกษาที่ใช้ระยะเวลาสั้น เน้นปัญหาปัจจุบันที่สามารถแก้ไขได้ มีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนการให้การศึกษาอย่างรอบคอบ เป็นขั้นตอนเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมาย ปฏิบัติตามแผน

ที่วางไว้ เมื่อบรรลุเป้าหมายการให้การปรึกษานี้ จึงประสบผลสำเร็จ ผู้รับการปรึกษาสามารถ
แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้หมดไปหรือลดปัญหาที่มีอยู่ให้น้อยลง กล้าเผชิญหน้ากับปัญหา
สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวของปัญหาอย่างเป็นระบบ และให้ผู้รับการปรึกษายังตระหนักถึงศักยภาพ
ของตนและสามารถนำศักยภาพนั้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ทำให้บุคคลค้นพบทางเลือกที่จะ
นำพาไปสู่เป้าหมายของตนเองได้

โดยหลักการให้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ Haley (1916 cited in Goldenberg &
Goldenberg, 2013, p. 320) ซึ่งในกระบวนการให้การปรึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นสังคม (Brief social stage)

ขั้นที่ 2 ขั้นปัญหา (Problem stage)

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิสัมพันธ์ (Interactional stage)

ขั้นที่ 4 ขั้นกำหนดเป้าหมาย (Goal-setting stage)

ขั้นที่ 5 ขั้นการมอบหมายงาน (Task-setting stage)

ขั้นที่ 1 ขั้นสังคม เป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา
โดยผู้ให้การปรึกษาต้องสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอุ่นและเป็นกันเองเพื่อให้ผู้รับการปรึกษา
ไว้วางใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง ซึ่งสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องรักษาไว้ตลอดการให้
การปรึกษา

และจากกระบวนการดังกล่าวผู้วิจัยพบว่า ในการให้การปรึกษาผู้รับการปรึกษา 8 คน
ใน 10 คน พบว่า มักจะเลือกรูปภาพ และมีปัญหาในลักษณะเดียวกัน ส่วนอีก 2 คน สามารถพูดคุย
ได้ในเรื่องทั่ว ๆ ไปเป็นปกติ แต่ในเรื่องเพศยังไม่สามารถพูดคุยได้อย่างเปิดเผย ดังตัวอย่างเช่น
ผู้วิจัยแจกรูปภาพรูปทั้ง 2 รูป ให้กับผู้รับการปรึกษา โดยให้ผู้รับการปรึกษาเลือกรูป 1 รูป รูปไหน
ก็ได้ เมื่อเลือกแล้วให้เล่าความรู้สึกจากรูปที่เลือก

ผู้วิจัย: คุณรู้สึกอย่างไรกับรูปที่เลือก อะไรทำให้คุณเลือกรูปนี้ ช่วยอธิบายหน่อย?

ผู้รับการปรึกษา: ผมชอบภาพนี้และอยากมีความรู้สึกแบบนี้ (รูปภาพที่ 2 ภาพพ่อลูก
พูดคุยหยอกล้อเล่นกัน)

ผู้วิจัย: แสดงว่าปัจจุบันคุณกับลูกไม่มีภาพแบบนี้ ช่วยเล่าให้ฟังได้ไหม คุณกับลูกสาว
เป็นอย่างไร

ผู้รับการปรึกษา: แทบไม่ค่อยได้คุยกัน ตามคำตอบคำ

ผู้วิจัย: คุณรู้สึกอย่างไรที่คุยกับลูกไม่ค่อยได้คุยกัน และจะทำอย่างไรต่อไป

ผู้รับการปรึกษา: ก็.....บอกไม่ถูก ผมชินแล้ว

ผู้วิจัย: แล้วอีกรูปหนึ่งเป็นอย่างไร อยากพูดถึงไหม

ผู้รับการปรึกษา: น่าจะเหมือนผมตอนนี้นะ

ผู้วิจัย: อะไรที่ทำให้คุณารู้สึกแบบนี้

ผู้รับการปรึกษา: ผมว่าเพราะเค้าเป็นผู้หญิง ผมเป็นผู้ชายมั้ง กำลังเข้าวัยรุ่นด้วยคุยกัน

คนละภาษา

ผู้วิจัย: ขอให้คุณกลับไปคุยกับลูกอย่างน้อยวันละประมาณ 10 นาที แล้วบันทึกเนื้อหา พร้อมความรู้สึกของคุณคร่าว ๆ มาส่งในครั้งหน้า เราค่อยมาคุยกันนะคะ

ขั้นที่ 2 ขั้นปัญหา เป็นการสำรวจปัญหาว่าเพราะอะไรผู้รับการปรึกษา จึงมาอยู่ที่นี้ โดยการใช้คำถามต่าง ๆ เพื่อให้ได้ปัญหาที่เฉพาะ ผู้ให้การปรึกษาใช้คำถาม เช่น เพราะ “อะไรคุณ จึงมาขอความช่วยเหลือตอนนี่” “สิ่งที่คุณต้องการเปลี่ยนแปลงคืออะไร” “การช่วยเหลือนี้ต้องการ อย่างเร่งด่วนหรือค่อยเป็นค่อยไป” “คุณปรารถนาที่จะให้เกิดความเข้าใจปัญหาหรือ การเปลี่ยนแปลงหรือไม่” และ “คุณเต็มใจที่จะเสียสละเวลาเพื่อการเปลี่ยนแปลงนี้หรือไม่” ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลนี้ผู้รับการปรึกษาจะต้องถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมและเป็นการสื่อสาร โดยตรงกับผู้ให้การปรึกษา โดยผู้ให้การปรึกษาจะให้ความสนใจกับปัญหา แต่ไม่ตีความหมาย ของความคิดและความรู้สึกที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออก โดยเฉพาะการที่ผู้รับการปรึกษามีมุมมอง ต่อปัญหานั้นเป็นสิ่งที่ผู้ให้การปรึกษาควรนำมาพิจารณา

หลังจากที่ผู้ให้การปรึกษาจะส่งการบ้านให้ไปคุยกับลูกสาวและเขียนบันทึกเนื้อหา ความรู้สึกที่ได้พูดคุย จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ได้พูดคุยกับลูกทุกคนแต่มีบางคนที่ไม่ได้คุย และบันทึกทุกวันที่ได้คุยและบันทึกเนื้อหาความรู้สึกยังได้คุยเรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่ได้เจาะจงเรื่องเพศ อย่างเดียว ประเด็นส่วนใหญ่ที่คุยเรื่องเพื่อนและเรื่องอื่น ๆ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการมองมุมมองใหม่ ชี้นำและมอบหมายงานให้ผู้รับการปรึกษากลับไปพูดคุยเรื่องเพศอย่างน้อยวันละ 10 นาที แล้วบันทึกมาส่ง

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิสัมพันธ์ ในขณะที่ผู้รับการปรึกษากำลังพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาต่อผู้ให้ การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาจะต้องสังเกตลักษณะของการสื่อสารที่ผิดปกติ ความร่วมมือ ลำดับขั้น ของปัญหา ความขัดแย้งในตนเองในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือทั้งสี่ลักษณะ เพื่อผู้ให้การปรึกษา สามารถวางแผนการให้การปรึกษาได้ต่อไป

โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเล่าถึงเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างตนกับ ลูกสาว และความรู้สึกที่เกิดขึ้น ผู้รับการปรึกษาทั้ง 10 คน มีความรู้สึกไปในทิศทางเดียวกัน คือ เงินอายุ กระดากใจที่จะคุยแต่ก็สามารถคุยได้บ้างแต่คุยอ้อม ๆ เช่น ถามเรื่องการมีแฟน และคุยเรื่อง อื่น ๆ ทั่วไป แต่มี 2 ใน 10 คน ที่สามารถคุยกับลูกสาวได้มากขึ้นและบรรยากาศดีขึ้น ดังเช่น พ่อบี ได้เล่าเหตุการณ์ที่ใช้คำพูดไม่เหมาะสมกับลูก “วัยนี้เป็นวัยเรียน ไม่ใช่วัยที่จะมาหาแฟน หาเลี้ยง

ตัวเองให้ได้ก่อน รู้จักเอาตัวให้รอดก่อนค่อยมาคิดเรื่องผู้ชาย” หลังจากผู้ให้การศึกษาให้แสดง บทบาทสมมติแล้ว ทำให้พอรู้สึกได้ว่า คำพูดที่ตนพูดออกไปนั้นรุนแรง และคงกระทบจิตใจลูกอย่างมาก จึงเปลี่ยนคำพูดของตนเองใหม่ เป็นคำพูดที่ว่า “ถ้าลูกตั้งใจเรียนตอนนี้ อนาคตลูกก็จะเจอ คนที่ดี มีพร้อมให้กับลูก ได้ทุกอย่าง ความรักมีได้แต่ไม่ควรมากจนเกินไป ต้องรู้จักวางตัวให้สมกับการเป็นนักเรียนและเป็นลูกสาวที่น่ารักของพ่อแม่”

ขั้นที่ 4 ขั้นกำหนดเป้าหมาย ผู้ให้การศึกษาและผู้รับการศึกษาร่วมกันตัดสินใจว่า ปัญหาใดที่ผู้รับการศึกษาดต้องการที่จะแก้ไขหรือกำจัดออกไป ผลจากขั้นตอนนี้จะทำให้สามารถระบุเป้าหมายที่ชัดเจนได้ โดยให้ผู้รับการศึกษามีส่วนร่วมที่จะวัดหรือประเมินผลการเปลี่ยนแปลง ในการให้การศึกษาด้วย

โดยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยให้ผู้รับการศึกษากำหนดเป้าหมายและดำเนินการตาม โปรแกรมที่กำหนดไว้โดยยกสถานการณ์ 2 เหตุการณ์และให้เขียนอธิบายความรู้สึกต่อเหตุการณ์นั้นว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง และถ้าเป็นคุณจะทำอย่างไร โดยตลอดการให้การศึกษาผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมผู้รับการ ศึกษาและใช้เทคนิคการใช้คำถามสะท้อน (Reflective questioning) เทคนิคคำถามที่มุ่งเน้น อนาคต (Future-oriented questions) เพื่อช่วยให้ผู้รับการศึกษสามารถสะท้อนการรับรู้ของตน ทำให้ผู้รับการศึกษสามารถพิจารณาทางเลือกเพื่อปรับพฤติกรรมตนเองได้ ผู้วิจัยให้ผู้รับการ ศึกษาบอกหรือเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเหตุการณ์สมมติในกรณีถ้าเกิดขึ้นกับ ตนเองจะทำอย่างไร ผู้วิจัยและผู้รับการศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งสมมติฐาน (Hypothesizing) ทำให้ผู้ให้การศึกษาได้รับข้อมูลใหม่ ๆ ซึ่งจะ เชื่อมโยงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และสามารถเปลี่ยนแปลงสมมติฐานได้ ผู้วิจัยให้ผู้รับการศึกษากลับบ้านไปสื่อสารกับลูกสาววัยรุ่นและจดบันทึกสถานการณ์ ความรู้สึก ลงในแบบบันทึกทั้ง 10 คน

ขั้นที่ 5 ขั้นมอบหมายงาน ผู้ให้การศึกษาจะมอบหมายงานง่าย ๆ ให้กับผู้รับการ ศึกษาเพื่อเริ่มกระบวนการเปลี่ยนแปลง ติดตามงานที่มอบหมายและยุติการให้การศึกษา ในขั้นตอนนี้ จะใช้เทคนิคการชี้แนะ ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการให้การศึกษาทฤษฎีกลยุทธ

ในขั้นนี้หลังจากที่ผู้ให้คำปรึกษาทั้ง 10 คน ได้เข้ารับการปรึกษาและทำตามโปรแกรม ที่กำหนดไว้ พบว่า มีทัศนคติและการสื่อสารกับลูกสาวในเรื่องเพศดีขึ้น โดยสอดคล้องกับ ผลการวิจัยที่พบว่า พ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธมีคะแนนทักษะ การสื่อสารด้านเพศ ในระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งพ่อเลี้ยงเดี่ยวสามารถพูดคุยและสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น และกล้าพูดกล้าคุย กับลูก อย่างเปิดใจมากขึ้น ไม่มีอึดอัดหรือเขินอายที่จะสื่อสารพูดคุยกับลูกสาววัยรุ่น ดังนั้นผู้ให้

การปรึกษาจึงมอบหมายให้พูดคุยกับลูกสาวเรื่องเพศและเรื่องอื่น ๆ ทุกวัน อย่างน้อยวันละ 10 นาที เพื่อให้สัมพันธ์ภาพระหว่างตนกับลูกสาวดีขึ้นและเข้าสู่ขั้นตอนการยุติการให้การศึกษา

จากงานวิจัยพบว่า การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling) เป็นการดำเนินการอย่างรวดเร็วที่มีคุณภาพ สามารถจัดการกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และมุ่งเน้นที่ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล โดยมีผู้ให้การศึกษาเป็นผู้ชี้นำ มอบหมายงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สังเกตความถี่ ของการสื่อสารที่ทำให้ปัญหานั้นยังอยู่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เจตคติ ความรู้สึกและพฤติกรรม มีปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการเรียนรู้ทักษะทางด้านสังคมเพิ่มขึ้น เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ระบายความอัดอั้นคับข้องใจ ความขัดแย้งในใจ ได้สำรวจตนเอง รับรู้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตน ซึ่งจะทำให้ตระหนักว่าบุคคลอื่นก็มีความปัญหาเช่นเดียวกับตนเองและสามารถจัดการกับปัญหาของตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ควรให้ความสำคัญในเรื่องการสื่อสารทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การปรึกษาใช้ระยะเวลาสั้นและมองผู้รับการศึกษาว่าไม่ได้ป่วยเป็นโรค เป้าหมายของการปรึกษา คือ การช่วยบุคคลให้สามารถจัดการกับสภาพปัญหา ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งเหมาะกับการให้การศึกษาปัญหารายบุคคล, รายกลุ่ม, รายครอบครัว ซึ่งจากงานวิจัยที่ได้ศึกษามาพบว่า ผู้รับการศึกษาสามารถเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และสัมฤทธิ์ผล ในระยะเวลาสั้น แต่มีข้อพึงระวัง คือ การนำการปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ไปใช้ต้องเลือกใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับผู้รับการศึกษาและสอดคล้องกับโปรแกรมที่สร้างขึ้น

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น กลุ่มครอบครัว บิดา มารดา และผู้ปกครอง ตลอดจนสถาบันการศึกษา
2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในทฤษฎีการปรึกษาอื่น เช่น ทฤษฎีกลยุทธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรชิตี. (2554). *การพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตร: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Parent-adolescent communication skill development about sexuality education)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- กรมสุขภาพจิต. (2553). *อายุเฉลี่ยเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ใน เอกสารประกอบการอบรมผู้ให้บริการที่เป็นวัยรุ่นและเยาวชน (Youth friendly health providers)*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- กมลทิพย์ ทิพย์สังวาล, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. (2556). ผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดา ต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น. *วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 69-80.
- กมลชนก จำสุวรรณ. (2556). *ยายสอนแม่ แม่สอนลูก ลูกรู้เรื่องเพศอย่างไรถึงจะพ้นภัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2545). *การสอนเพศศึกษา: ทำไม และอย่างไร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชน.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *สร้างแรงบันดาลใจให้ลูกใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า*. สืบค้นได้จาก <http://www.9anant.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=41613&Ntype=6/>.
- คณิตรา พททสาโรช. (2555). *ประสิทธิผลของโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูวิทย์ รัตนพลแสนย์. (2549). *การให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสมรสของคู่สมรสทหารเรือ*. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2551). *ประวัติศาสตร์ของเพศวิถี : ประวัติศาสตร์เรื่องเพศ/เรื่องเพศในประวัติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างสุขภาวะผู้หญิง (สคส.)
- เชาวฤทธิ์ แดงซอน. (2552). *การพูดคุยเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในชุมชนชนบทในภาคเหนือของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปัฐมาพร กลับทับลังค์, รุจา ภูโพนุลย์ และชื่นฤดี คงศักดิ์ตระกูล. (2560). ปัจจัยทำนายการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 28(2).

- เพ็ญนภา กุลนาภคณ. (2555). การปรึกษาครอบครัวตามแนวทฤษฎีโครงสร้าง: กลยุทธ์การพัฒนาครอบครัวอย่างยั่งยืน. *วารสารคณะศึกษาศาสตร์*, 23(2), 24-32.
- พรฤดี นิธิรัตน์. (2549). สถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวไทย. *วารสารวิทยาลัยพระปกเกล้าจันทบุรี*, 19(1).
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2547). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
- พนม เกตุมาน. (2559). *การสื่อสารทางบวกกับวัยรุ่น*. เข้าถึงได้จาก <http://www.cf.mahidol.ac.th/autopage/file/MonAugust2008-13-41-36-Copy%20of%208.pdf>
- มูลนิธิแพชทูเฮลท์ และเซฟรอนประเทศไทย. (2555). *คู่มือการจัดกิจกรรมการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง กับบุตรหลาน*. กรุงเทพฯ: บูลเดิน.
- รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของมารดา กับบุตรสาวเกี่ยวกับความเสี่ยงทางเพศ และทัศนคติของมารดาต่อการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนแต่งงานกับความสามารถของตนในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง. *วารสารสภาการพยาบาล*, 29(3), 31-41.
- วัชรพล เปรมกมล. (2558). ผลการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อความขัดแย้งในครอบครัวของกลุ่มสามีมักเรียนวัยรุ่น. *วารสารคณะศึกษาศาสตร์*, 26(1), 124-134.
- ศิริไชย หงษ์สงวนศรี. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและพฤติกรรมติดเกมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารกุมารเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 45(1), 198-207.
- ศิริรัตน์ กุปดิวุฒิ. (2545). *จิตวิทยาครอบครัว การให้คำปรึกษาครอบครัว และครอบครัวบำบัดเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ศิริพร ภาณุวาทกุล. (2552). *ผลของโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองกับบุตรวัยรุ่นตอนต้น*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย: แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็กตอนกลาง* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุทธิณี ปิยะสุวรรณ และกนกจันทร์ เขม้นการ. (2558). การสื่อสารเรื่องเพศของพ่อและแม่วัยรุ่นในครอบครัว. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, 9(1).

- สุริย์พร กฤษเจริญ, กัญจน์ พลอินทร์, ฐิติพร อิงคถาวรวงศ์ และจรัญ ศรีทวีวัฒน์. (2551). การสอนเรื่องเพศของพ่อแม่และความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศของลูก. *วารสารสงขลา นครินทร์เวชสาร*, 26(1), 61-70.
- เสนอ อินทรสุขศรี. (2557). *วัยรุ่นไทยเข้าใจเพศศึกษา*. เข้าถึงได้จาก http://ka1123.blogspot.com/2014/07/blog-post_1.html.
- อรไท พิพิธพัฒนไพลี. (2551). *การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในเด็กและเยาวชน ตำบลเชียงกลาง อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- Akers, A. Y. (2011). Intervention to improve parental communication about sex: A systematic review. *American academy of pediatric*, 127(3), 494-510.
- Ball, J., & Bindler, R. (1995). *Pediatric nursing: Caring for children*. New York: Harper and Row.
- Corey, G. (2008). *Theory & practice of group counseling*. New York: Thomson Brooks/Cole.
- Devito, J. A. (1994). *Human communication: The basic course*. New York: Thomson Brooks/Cole.
- Goldenberg, G., & Goldenberg, H. (2011). *Family therapy: An overview* (7th ed.). USA: Book/Cole.
- Goldenberg, H., & Goldenberg, I. (2013). *Family therapy an overview* (8th ed.). New York: Thomson Brooks/Cole.
- Haley, J., & Madanes, C. (1916). *Theory and practice of counseling and psychotherapy*. New York: Harper Collins.
- Halstead, J. M., & Reiss, M. J. (2003). *Value in sex education from principles to practice*. n.p.
- Lee, A., Kushner, G., & Cho, A. (2012). *Father -Daughter Relationship*. Cambridge: Cambridge ScholarPublishing.
- Nielsen, L. D. (2009). Affect dynamics, affective for casting and aging. *Emotion*, 8(3), 318-330.
- Rogers, E. M. (1976). *Communication of innovations: A cross-cultural approach*. New York: The Free Press.
- Synder, C. R. (2000). *Handbook of hope: Theory, Measures, and Applications*. California: Academic Press.

- Schramm, W. (1973). *Chanel and audiences in handbook of communication*. Chicago: Rand McNally college.
- Santisteban, P. J., Chea-Woo, E., & Gutierrez, M. (2003). *Racecadotril in the missing*. California: Academic Press.
- Viviana, E., Horigian, D. J., Feaster, M. S., Robbins, A., Brincks, M. A., & Perez, J. S. (2014). Long-term effects of brief strategic familytherapy for adolescent substance Users. *Drug and Alcohol Dependence*, 14(14), e86-e168.
- Winer, B. J., Brown, D. R., & Michels, K. M. (1991). *Statistical principals in experimental design*. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท. หญิง ดร.สุขอรุณ วงษ์ทิม	ผู้ช่วยอธิการบดี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ดร. โปธิพันธ์ พานิช	ผู้ช่วยอธิการบดี
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3. ดร.สกล วรเจริญศรี	อาจารย์ประจำภาควิชา
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. นายแพทย์เวทิส ประทุมศรี	หัวหน้ากลุ่มงานจิตเวช
โรงพยาบาลพุทธโสธร
5. ดร.จิตรา คุษฎีเมธา	ประธาน โครงการศูนย์ให้คำปรึกษา
และพัฒนาศักยภาพมนุษย์
อาจารย์ประจำ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

- ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) ของแบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ
- ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทักษะการสื่อสาร

ด้านเพศ

ตารางที่ 6 ดัชนีความสอดคล้องของข้อความ (IOC) ของแบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ

ข้อที่	คนที่				คะแนน รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4			
1	1	0	1	1	3	0.75	ใช้ได้
2	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
3	-1	1	1	0	1	0.25	ใช้ไม่ได้
4	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
5	-1	1	1	0	1	0.25	ใช้ไม่ได้
6	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
7	-1	1	1	1	2	0.5	ใช้ได้
8	-1	1	1	1	2	0.5	ใช้ได้
9	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
10	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
11	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
12	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	0	3	0.75	ใช้ได้
14	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
15	-1	1	1	0	1	0.25	ใช้ไม่ได้
16	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
17	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
18	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
20	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
21	1	0	1	1	3	0.75	ใช้ได้
22	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
23	-1	1	1	0	1	0.25	ใช้ไม่ได้
24	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
25	-1	1	1	0	1	0.25	ใช้ไม่ได้

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อที่	คนที่				คะแนน รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4			
26	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
29	-1	1	-1	1	0	0.00	ใช้ไม่ได้
30	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
31	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
33	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
34	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
35	-1	1	1	1	2	0.50	ใช้ได้
36	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
38	1	0	1	1	3	0.75	ใช้ได้
39	1	0	1	1	3	0.75	ใช้ได้
40	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้

เกณฑ์การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

การกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญอาจจะเป็น +1 หรือ 0 หรือ -1 ดังนี้

แน่ใจ ให้ +1 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 0 คะแนน

ไม่ใช่ ให้ -1 คะแนน

การค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of Item Objective Congruence หรือ Index of Consistency) สามารถคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง คำนีความตรงของเนื้อหาระหว่างแบบวัดกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (ชุดแก้ไข)

1. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่า เท่ากับ .845 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.845	40

2. ค่าอำนาจจำแนก (Discriminant: Corrected Item-Total Correlation)
 (ข้อที่มีแรงงาค่า คือข้อที่ต้องพิจารณาแก้ไข ตามความเหมาะสม)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
item1	143.27	156.271	.545	.835
item2	143.03	159.551	.534	.837
item3	145.13	183.844	-.660	.864
item4	142.23	159.771	.530	.837
item5	144.67	187.747	-.623	.870
item6	143.07	158.547	.455	.838
item7	142.47	159.085	.552	.837
item8	142.73	157.789	.612	.835
item9	143.00	159.172	.526	.837
item10	143.10	156.645	.640	.834
item11	143.37	156.861	.383	.840
item12	142.67	158.782	.418	.839
item13	142.97	167.551	.035	.849
item14	142.77	162.599	.287	.842
item15	144.50	161.155	.247	.844

item16	143.40	153.145	.489	.836
item17	143.10	157.472	.500	.837
item18	142.87	164.051	.227	.844
item19	143.57	162.116	.246	.844
item20	142.20	167.338	.079	.846
item21	143.03	154.930	.633	.833
item22	143.33	157.195	.481	.837
item23	142.93	160.133	.459	.838
item24	142.67	166.644	.120	.846
item25	142.87	157.706	.410	.839
item26	142.40	162.869	.389	.841
item27	143.10	164.231	.192	.845
item28	142.93	162.133	.275	.843
item29	142.57	167.426	.099	.846
item30	142.30	164.838	.255	.843
item31	143.60	160.386	.445	.839
item32	143.23	156.668	.528	.836
item33	143.17	153.040	.670	.832
item34	143.13	158.464	.451	.838
item35	142.77	160.806	.397	.840
item36	142.93	166.202	.148	.845
item37	143.20	152.234	.774	.830
item38	143.17	161.040	.350	.841
item39	142.93	159.375	.538	.837
item40	143.53	169.637	-.050	.852

ภาคผนวก ค
แบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ

แบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้ ใช้วัดความคิด ความรู้สึก ตลอดถึงการแสดงออกที่เกี่ยวกับตัวท่าน ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อ ไม่มีคำตอบถูกผิด จึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ ให้ตรงกับความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด
2. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาและการวิจัย
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศนี้ จะถือเป็นความลับ ไม่เผยแพร่เป็นรายบุคคล จะรายงานเป็นภาพรวมเพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น
4. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ จึงจะเป็นคำตอบที่สมบูรณ์ และนำไปใช้ในการประมวลผลได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ และให้ความช่วยเหลือ ในการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง

ผู้วิจัย

นาง โฉมวิไล เทียนทอง

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำแนะนำ ประโยคข้างล่างต่อไปนี้ เป็นระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับตัวท่าน ให้อ่านแต่ละประโยค และทำเครื่องหมาย ✓ เพียงข้อเดียวในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ในขณะที่

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ฉันสามารถ กล้าสบตา ลูกสาววัยรุ่นขณะพูดคุยเรื่องเพศ					
2. ฉันมั่นใจในคำพูดที่ฉันสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นว่าเหมาะสม					
3. ฉันกล้าแสดงความรักกับลูกอย่างสุภาพอ่อนโยน					
4. ฉันสามารถหาข้อมูลเรื่องเพศมาสนับสนุนให้ลูกสาววัยรุ่นเชื่อถือได้					
5. ฉันสามารถตอบคำถามลูกสาววัยรุ่นอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่มองว่าไร้สาระหรือเป็นเรื่องน่าอาย					
6. ฉันสามารถแสดงออกให้ลูกสาววัยรุ่นรับรู้ว่าฉันสามารถรับฟังได้ทุกเรื่อง แม้ในบางเรื่องฉันจะรู้สึกไม่เห็นด้วยก็ตาม					
7. ฉันสามารถพูดหรืออธิบายเรื่องพัฒนาการเรื่องเพศให้ลูกสาวรับฟัง ได้อย่างมั่นใจโดยไม่รู้สึกเขินอาย					
8. ฉันสามารถพูดหรืออธิบายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเรื่องเพศ กับลูกสาวได้อย่างมั่นใจโดยไม่เขินอาย					
9. ฉันคิดว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอาย					
10. ฉันคิดว่าการพูดคุยเรื่องเพศมีความจำเป็น					
11. ฉันคิดว่าการแสดงออกของลูกสาวในเรื่องการวางตัวระหว่างเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องสำคัญ					
12. ฉันคิดว่าแม่ควรเป็นผู้พูดคุยเรื่องเพศกับลูกสาวจึงจะเหมาะสม					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
13. ฉันคิดว่า การพูดคุยเรื่องเพศกับลูกสาวเป็นดาบสองคม และชี้โพรงให้กระรอก					
14. ฉันคิดว่าฉันมีการแสดงออกเรื่องเพศถูกต้องเหมาะสม					
15. ฉันสามารถวางตัวและแสดงบทบาททางเพศได้เหมาะสมที่จะเป็นต้นแบบให้ลูกสาว					
16. ฉันคิดว่า การพูดเรื่องเพศควรเป็นหน้าที่ของครูที่โรงเรียน					
17. ฉันสามารถอธิบายเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นให้ลูกเข้าใจได้					
18. ฉันสามารถอธิบายเรื่องการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมนของวัยรุ่นให้เข้าใจได้					
19. ฉันสามารถพูดกับลูกเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของวัยรุ่นให้ลูกเข้าใจได้					
20. ฉันสามารถบอกลูกสาววัยรุ่นเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยส่วนตัวได้					
21. ฉันสามารถพูดหรือแสดงออกเรื่องการปกป้องตนเองจากเพื่อนต่างเพศได้					
22. ฉันสามารถอธิบายเรื่องการติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์ได้อย่างเข้าใจ					
23. ฉันคิดว่า การดูแลสุขภาพอนามัยส่วนตัวเป็นเรื่องสำคัญ จำเป็นต้องใส่ใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง					
24. ฉันรู้สึกผ่อนคลาย เมื่อต้องพูดคุยเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น					
25. ฉันสามารถพูดคุยเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นได้อย่างสบายใจ					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
26. ฉันกล้าเปิดใจคุยเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น					
27. ฉันกล้าที่จะตอบคำถามเรื่องเพศของลูกได้ทุกเรื่อง					
28. ฉันสามารถยอมรับฟังเรื่องราวของลูกสาววัยรุ่นได้ ทั้งในเรื่องดีหรือไม่ดี					
29. ฉันสามารถพูดคุยเรื่องเพศได้อย่างปกติไม่เขินอาย					
30. ฉันไม่รู้สึกรอคอยในการพูดคุยเรื่องเพศกับลูกสาว					
31. ฉันเข้าใจและยอมรับเมื่อลูกสาววัยรุ่นพูดคุยเรื่องเพศ					

ภาคผนวก ง

โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว
ที่มีลูกสาววัยรุ่น โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ

โปรแกรม การพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น
โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	ทักษะและเทคนิค การสื่อสาร ด้านเพศโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์
1	การปฐมนิเทศและ สร้างสัมพันธภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่าง ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา ตลอดจนสร้างบรรยากาศที่เป็น กันเองในการให้การปรึกษา 2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาทราบถึง วัตถุประสงค์ในการรับการปรึกษา และกำหนดกฎกติกา 3. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษากำหนด จุดมุ่งหมายของตนอย่างชัดเจน และทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับ จากการปรึกษา 	ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการถาม ทักษะการสรุปความ ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ ทักษะการสังเกต เทคนิคมอบหมายงาน (Use of directive)
2	ความตั้งใจ ในการสื่อสาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาสำรวจ ปัญหาการสื่อสารด้านเพศระหว่าง พ่อกับลูกสาววัยรุ่น 2. รักษาสภาพการสื่อสารด้านเพศ ระหว่างพ่อกับลูกสาววัยรุ่น 	การวางตัวเป็นกลาง (Neutrality) การมองมุมใหม่ (Reframing) เทคนิคมอบหมายงาน (Use of directive)
3	ทัศนคติต่อการสื่อสาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ทบทวน การสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น 2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามีทัศนคติ ที่ดีและความรู้สึกสะดวกใจใน การสื่อสารด้านเพศด้านเพศกับ ลูกสาววัยรุ่น 	เทคนิคการสั่งให้มีอาการ (Prescribing the symptom) เทคนิคการติดราใหม่ (Relabeling)

โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น
โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	ทักษะและเทคนิค การสื่อสาร ด้านเพศโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์
4	ทัศนคติต่อการสื่อสาร	1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น 2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความรูสึกสะดวกใจในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น	เทคนิคการวางตัวเป็นกลาง (Neutrality) เทคนิคการใช้คำถามสะท้อน (Reflexive Questioning) เทคนิคคำถามที่มุ่งเน้นอนาคต (Future-Oriented Questions)
5	คุณภาพของการสื่อสาร	1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาสามารถแสดงออกทางคำพูด ความคิด ความรู้สึก การกระทำของตนเอง เพื่อให้เกิดความไว้วางใจต่อลูกสาววัยรุ่น 2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามีทัศนคติที่ดีในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น	เทคนิคการใช้คำถามสะท้อน (Reflexive questioning) เทคนิคคำถามที่มุ่งเน้นอนาคต (Future-oriented questions) เทคนิคการตั้งสมมติฐาน (Hypothesizing)
6	คุณภาพของการสื่อสาร	1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาสามารถพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาววัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ ข้อมูลพัฒนาการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาในช่วงวัยรุ่น โดยมีเนื้อหาที่ลูกวัยรุ่นสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	เทคนิคการวางตัวเป็นกลาง (Neutrality) เทคนิคพิธีการ (Rituals)

**โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น
โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)**

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	ทักษะและเทคนิค การสื่อสาร ด้านเพศโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์
7	ความรู้สึกสะอึกใจ ในการสื่อสาร	1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ พัฒนาการสื่อสารด้านเพศระหว่าง ตนกับลูกสาว มีทัศนคติที่ดี มีความรู้สึกสะอึกใจในการสื่อสาร ด้านเพศและสามารถสื่อสาร ด้านเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ	เทคนิคการวางตัวเป็นกลาง (Neutrality) การชี้แนะ (Use of Directive) หรือเทคนิคมอบหมายงาน เทคนิคการใช้คำถามสะท้อน (Reflexive questioning)
8	การบ่งนิมิต และยุติการปรึกษา (มอบหมายงาน และติดตามผล)	1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ทบทวน ประสบการณ์ในการสื่อสารด้านเพศ กับลูกสาววัยรุ่น 2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ ประเมินผลและแสดงความคิดเห็น ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการรับ การปรึกษา	การชี้แนะ (Use of directive) หรือ การมอบหมายงาน เทคนิคพิธีการ (Rituals)

**การพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีลูกสาววัยรุ่น
โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)
ครั้งที่ 1**

เรื่อง การปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ

เวลา 45-60 นาที

แนวคิดสำคัญ

การปฐมนิเทศ คือ การให้คำแนะนำ การตกลง ซึ่งแจ้งข้อกำหนดร่วมกัน ดังนั้นในกระบวนการให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาจำเป็นต้องรับทราบข้อกำหนดและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เพื่อให้การปรึกษาดำเนินไปด้วยดี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ผู้ให้การปรึกษาต้องสร้างบรรยากาศการปรึกษาที่เป็นกันเองและให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกผ่อนคลาย โดยใช้ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ผ่านรูปแบบการทำกิจกรรม ที่สำคัญคือ โดยเน้นเรื่องการรักษาความลับในการปรึกษา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความไว้วางใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญให้การปรึกษาครั้งต่อ ๆ ไป ซึ่งจะมีเทคนิควิธีการแตกต่างกันไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา ตลอดจนสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการให้การปรึกษา
2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ในการรับการศึกษา และกำหนดกฎระเบียบและข้อตกลง
3. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษากำหนดจุดมุ่งหมายของตนอย่างชัดเจนและทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการปรึกษา

สื่อและอุปกรณ์

รูปภาพประกอบการปรึกษา พ่อกับลูกสาววัยรุ่น จำนวน 2 รูป

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย แนะนำตนเอง และพูดคุยเพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้รู้สึกผ่อนคลาย เป็นกันเอง หลังจากนั้นผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ กำหนดการในการเข้ารับการปรึกษา ได้แก่ จำนวนครั้ง วัน เวลา และสถานที่ และสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้การกระบวนการปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นเรื่องการรักษาความลับ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาไว้วางใจ สุดท้ายเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาได้ซักถามข้อสงสัย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจกรูปภาพรูปทั้ง 2 รูป ให้กับผู้รับการปรึกษา โดยให้ผู้รับการปรึกษาเลือกรูป 1 รูป รูปไหนก็ได้
2. ผู้วิจัยถามคำถามผู้รับการปรึกษาว่า “คุณรู้สึกอย่างไรกับรูปที่เลือก อะไรทำให้คุณเลือกรูปนี้ ช่วยอธิบายหน่อย”
3. ผู้วิจัยถามผู้รับการปรึกษาว่า “แล้วอีกรูปหนึ่งเป็นอย่างไร อยากพูดถึงไหม” เมื่อผู้รับการปรึกษาพูดถึงเรื่องราวเพื่อเชื่อมโยงไปถึงลูกสาววัยรุ่นของคุณ โดยผู้วิจัยถามผู้รับการปรึกษาว่า “แล้วคุณกับลูกสาวของคุณเป็นแบบภาพไหน” และในระหว่างที่ผู้รับการปรึกษาเล่าเรื่องราวของคุณ ผู้วิจัยใช้ทักษะการปรึกษาเบื้องต้น

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและผู้รับการปรึกษาร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการปรึกษา
2. ผู้วิจัยใช้เทคนิคมอบหมายงานให้ผู้รับการปรึกษากลับไปคุยเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น วันละ 10 นาที แล้วเขียนบันทึกความรู้สึกที่เกิดจากการคุยลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยมอบให้ หลังจากนั้นนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการปรึกษาครั้งต่อไป และยุติการปรึกษาครั้งที่ 1

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึก ที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และการให้ความร่วมมือ

รูปประกอบการปริกษาคั้งที่ 1

รูปที่ 1

รูปที่ 2

ที่มา:<http://www.manager.co.th/Family/ViewNews.aspx?NewsID=9550000004184>

โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น
 โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)
 ครั้งที่ 2

เรื่อง รักษาสภาพการสื่อสารด้านเพศระหว่างพ่อกับลูกสาววัยรุ่น

เวลา 45-60 นาที

แนวคิดสำคัญ

การสำรวจปัญหาการสื่อสารด้านเพศ คือการรวบรวมข้อมูลของผู้รับการปรึกษาในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น เพื่อสำรวจปัญหาว่าเพราะอะไรผู้รับการปรึกษาจึงมาอยู่ที่นี่ โดยการใช้คำถามต่าง ๆ เพื่อให้ได้ปัญหาที่เฉพาะ ผู้วิจัยใช้คำถาม เช่น เพราะ “อะไรคุณจึงมาขอความช่วยเหลือตอนนี้” และ “สิ่งที่คุณต้องการเปลี่ยนแปลงคืออะไร” และ “การช่วยเหลือนี้ต้องการอย่างเร่งด่วนหรือค่อยเป็นค่อยไป” และ “คุณปรารถนาที่จะให้เกิดความเข้าใจในปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงหรือไม่” และ “คุณเต็มใจที่จะเสียสละเวลาเพื่อการเปลี่ยนแปลงนี้หรือไม่” ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลนี้ผู้รับการปรึกษาจะต้องถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมและเป็นการสื่อสารโดยตรงกับผู้ให้การศึกษา โดยผู้ให้การศึกษาต้องให้ความสนใจกับปัญหาและไม่ตีความหมายของความคิดและความรู้สึกที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออก โดยเฉพาะการที่ผู้รับการปรึกษามีมุมมองต่อปัญหานั้นเป็นสิ่งที่ผู้ให้การศึกษาควรนำมาพิจารณา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ทบทวนการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น
2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามีทัศนคติที่ดีและความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสารด้านเพศด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษ A4 จำนวน 1 แผ่น
2. ปากกา จำนวน 1 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 2 พร้อมทั้งทบทวนสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 1 ต่อจากนั้น ผู้วิจัยอธิบายความสำคัญและประโยชน์

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเล่าถึงการพูดคุยเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นตามที่ผู้วิจัยมอบหมายงานให้ไปคุยกับลูกเรื่องเพศวันละ 10 นาที จากกิจกรรมครั้งที่ 1 ใช้เวลาในการเล่าประมาณ 10 นาที
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาสำรวจปัญหาร่วมกัน โดยให้ผู้รับการปรึกษาเขียนปัญหาที่พบในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาวและเล่าถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
3. ผู้วิจัยรับฟังเรื่องราวของผู้รับการปรึกษาโดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ และทบทวนความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศของวัยรุ่น และตลอดระยะเวลาในการพูดคุยเรื่องเพศ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวางตัวเป็นกลาง (Neutrality) การมองมุมใหม่ (Reframing) เพื่อสะท้อนให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้การกระทำ ความคิด ความเชื่อ ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้พิจารณาและมีพฤติกรรมไปในทางสร้างสรรค์และเปลี่ยนมุมมองความคิดให้เป็นเชิงบวก

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและผู้รับการปรึกษาร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการ เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น
2. ผู้วิจัยให้มอบหมายให้ผู้รับการปรึกษากลับไปคุยเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นและบันทึกลงในแบบบันทึก หลังจากนั้นนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการปรึกษาครั้งต่อไป และยุติการปรึกษาครั้งที่ 2

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึก ที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และการให้ความร่วมมือ
2. แบบบันทึกปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาว

**โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่นโดยใช้
การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)
ครั้งที่ 3**

เรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น ครั้งที่ 1

เวลา 45-60 นาที

แนวคิดสำคัญ

ปฏิสัมพันธ์ในการปรึกษา หมายถึง ในขณะที่ผู้รับการปรึกษากำลังพูดคุยเกี่ยวกับปัญหา ต่อผู้ให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาจะต้องสังเกตลักษณะของการสื่อสารที่ผิดปกติ ความร่วมมือ ลำดับขั้นของปัญหา ความขัดแย้งในตนเอง ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือทั้งสี่ลักษณะ เพื่อให้ผู้ให้การปรึกษาสามารถวางแผนการให้การปรึกษาได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามีความตั้งใจในสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นได้ โดยสามารถใช้คำพูดและการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาสามารถพูดคุยเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ โดยที่ลูกวัยรุ่นสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษ A4 จำนวน 1 แผ่น
2. ปากกาสีน้ำเงิน จำนวน 1 ด้าม และสีแดง จำนวน 1 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 3 พร้อมทั้งทบทวน สิ่งที่ได้พูดคุยกันในครั้งที่ 2

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเขียนการกระทำหรือคำพูดที่เคยพูดคุยกับลูกสาวเกี่ยวกับเรื่องเพศที่คิดว่าเหมาะสมด้วยปากกาสีน้ำเงิน ไม่เหมาะสมด้วยปากกาสีแดงและให้เขียนเปลี่ยนคำพูดที่คิดว่าเหมาะสมลงด้านหลังด้วยปากกาสีแดง
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเล่าเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดคำพูดที่ไม่เหมาะสมพร้อมทั้งให้แสดงบทบาทสมมติแทนตัวลูกสาวในระหว่างเหตุการณ์นั้น ๆ โดยใช้เทคนิคการสั่งให้มีอาการ (Prescribing the symptom)

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและผู้รับการปรึกษาร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรม เพื่อบอกให้ผู้รับการปรึกษาทราบถึงข้อดีของตนเองโดยใช้เทคนิคการติดราใหม่ (Relabeling) เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดมุมมองใหม่ ๆ และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางบวกได้ และเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการปรึกษาครั้งที่ 3 พร้อมทั้งซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการปรึกษา
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษากลับไปคุยเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นและบันทึกลงในแบบบันทึก หลังจากนั้นนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการปรึกษาครั้งต่อไป และยุติการปรึกษาครั้งที่ 3

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึก ที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และการให้ความร่วมมือ
2. แบบบันทึกประสบการณ์การสื่อสารเรื่องเพศ

เครื่องมือ: ประสิทธิภาพการสื่อสารเรื่องเพศ

คำพูดที่ดีและเหมาะสม

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

คำพูดที่ไม่ดีและไม่เหมาะสม

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม
 คำพูดที่อยากเปลี่ยนให้เหมาะสม

.....

**โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่นโดยใช้
การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)
ครั้งที่ 4**

เรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น ครั้งที่ 2

เวลา 45-60 นาที

แนวคิดสำคัญ

ปฏิสัมพันธ์ในการปรึกษา หมายถึง ในขณะที่ผู้รับการปรึกษากำลังพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาต่อผู้ให้การศึกษา ผู้ให้การศึกษาจะต้องสังเกตลักษณะของการสื่อสารที่ผิดปกติ ความร่วมมือ ลำดับขั้นของปัญหา ความขัดแย้งในตนเอง ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือทั้งสี่ลักษณะ เพื่อให้ผู้ให้การศึกษาสามารถวางแผนการให้การศึกษาได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น
2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น

สื่อและอุปกรณ์

1. ตุ๊กตาเด็กผู้หญิง จำนวน 1 ตัว
2. แก้วน้ำ จำนวน 1 ตัว
3. กระดาษ A4 จำนวน 1 แผ่น
4. ปากกาสีน้ำเงิน จำนวน 1 ด้าม

การดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 4 พร้อมทั้งทบทวนสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 3 ต่อจากนั้น ผู้วิจัยอธิบายความสำคัญและประโยชน์ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายปรับสภาพจิตใจให้สงบนิ่งพร้อมในการให้คำปรึกษา
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาพูดคุยกับตุ๊กตาเด็กผู้หญิง โดยแทนว่าเป็นลูกสาวของตนในเรื่องเพศ โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมผู้ให้คำปรึกษาตลอดเวลาและใช้เทคนิคการวางตัวเป็นกลาง (Neutrality) ใช้เวลาประมาณ 20 นาที
3. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาได้ทบทวนเหตุการณ์และความรู้สึกของตนเองหลังจากคุยกับตุ๊กตาเสร็จ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการใช้คำถามสะท้อน (Reflexive questioning) และคำถามที่มุ่งเน้นอนาคต (Future-oriented questions)

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยมอบหมายงานให้ผู้รับการปรึกษากลับไปสื่อสารด้านเพศกับลูกและจดบันทึกสถานการณ์ ความรู้สึกลงในแบบบันทึก
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการปรึกษาครั้งที่ 5 และยุติการปรึกษาครั้งที่ 4

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึก ที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออกตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และการให้ความร่วมมือ

**โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่นโดยใช้
การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)
ครั้งที่ 5**

เรื่อง กำหนดเป้าหมายการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นร่วมกันครั้งที่ 1

แนวคิดสำคัญ

ขั้นกำหนดเป้าหมาย ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาร่วมกันตัดสินใจว่าปัญหาใดที่ผู้รับการปรึกษาต้องการที่จะแก้ไขหรือกำจัดออกไป ผลจากขั้นตอนนี้จะทำให้สามารถระบุเป้าหมายที่ชัดเจนได้ โดยให้ผู้รับการปรึกษามีส่วนร่วมที่จะวัดหรือประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในการให้การปรึกษานี้ด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาสามารถแสดงออกทางคำพูด ความคิด ความรู้สึก การกระทำของตนเอง เพื่อให้เกิดความไว้วางใจต่อลูกสาววัยรุ่น
2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามีทัศนคติที่ดีในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น

สื่อและอุปกรณ์

1. เหตุการณ์สมมติเกี่ยวกับเรื่องเพศ จำนวน 2 เหตุการณ์
2. กระดาษ A4 จำนวน แผ่น
3. ปากกา จำนวน 1 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 5 พร้อมทั้งทบทวนสิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 4 ต่อจากนั้น ผู้วิจัยอธิบายความสำคัญและประโยชน์ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาได้แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศในปัจจุบัน โดยให้แสดงความรู้สึกส่วนตัวลงไปด้วยแต่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดคือใช้ถ้อยคำที่สุภาพ
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาได้อ่านข้อความเหตุการณ์สมมติเกี่ยวกับเรื่องเพศ จำนวน 2 เรื่อง และให้ผู้รับการปรึกษาได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อเหตุการณ์นั้นว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง และถ้าเป็นคุณจะทำอย่างไร โดยตลอดการให้การปรึกษาผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมผู้รับการปรึกษา และใช้เทคนิคการใช้คำถามสะท้อน (Reflexive questioning) เทคนิคคำถามที่มุ่งเน้นอนาคต (Future-oriented questions) เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาสามารถสะท้อนการรับรู้ของตน ทำให้ผู้รับการปรึกษาสามารถคิดพิจารณาทางเลือกเพื่อปรับพฤติกรรมตนเองได้
3. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาบอกรหัสหรือเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเหตุการณ์สมมติในกรณีถ้าเกิดขึ้นกับตนเองจะทำอย่างไร

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและผู้รับการปรึกษาร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการปรึกษา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งสมมติฐาน (Hypothesizing) ทำให้ผู้ให้การปรึกษาได้รับข้อมูลใหม่ ๆ ซึ่งจะเชื่อมโยงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และสามารถเปลี่ยนแปลงสมมติฐานได้
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษากลับบ้านไปสื่อสารกับลูกสาววัยรุ่นและจดบันทึกสถานการณ์ความรู้สึกลงในแบบบันทึกหลังจากนั้นนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการปรึกษาครั้งต่อไป และยุติการปรึกษาครั้งที่ 5

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึก ที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และการให้ความร่วมมือ
2. ใบสรุปเจอสถานการณ์แบบนี้ พ่อต้องทำอะไร?

เครื่องมือ: เจอสถานการณ์แบบนี้ พ่อต้องทำอะไร?

สถานการณ์ที่ 1

ช่วงค่ำของวันหนึ่ง ลูกสาววัยรุ่นของคุณขอเข้านอนเร็วกว่าปกติ คุณขึ้นไปดูลูกสาวด้วยความห่วงใย บังเอิญที่ประตูของลูกไม่ได้ล็อก คุณค่อย ๆ เปิดประตูด้วยกลัวว่ารบกวนการนอนของลูก แต่คุณกลับได้พบว่า ลูกสาวของคุณ กำลังเล่นแชทกับเพื่อนชาย มีการ โห้ผ่านกล้อง และพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับ เรื่องเพศ คุณคิดว่าจะทำอย่างไรกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ?

สถานการณ์ที่ 2

ลูกสาวของคุณเป็นเด็กดี ตั้งใจเรียน ผลการเรียนอยู่ในระดับต้น ๆ ของห้องเป็นตัวแทนของโรงเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ คุณเองมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวลูกสาวและตั้งความหวังในตัวลูกสาวมาก แล้ววันหนึ่งเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น คุณเริ่มสังเกตอาการผิดปกติของลูกสาว มีอาการไม่สบายอ่อนเพลียอาเจียน และเก็บตัวเงียบไม่ค่อยคุยกับคนเหมือนเดิม เริ่มขาดเรียนสนใจในการเรียนน้อยลง คุณคิดว่าจะทำอย่างไรกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ?

.....

ใบสรุปเจอสถานการณ์แบบนี้ พ่อต้องทำอะไร?

สถานการณ์ที่ 1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์ที่ 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่นโดยใช้
 การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)
 ครั้งที่ 6

เรื่อง กำหนดเป้าหมายการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นร่วมกัน ครั้งที่ 2

แนวคิดสำคัญ

ขั้นกำหนดเป้าหมาย ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาร่วมกันตัดสินใจว่าปัญหาใด
 ที่ผู้รับการปรึกษาต้องการที่จะแก้ไขหรือกำจัดออกไป ผลจากขั้นตอนนี้จะทำให้สามารถระบุ
 เป้าหมายที่ชัดเจนได้ โดยให้ผู้รับการปรึกษามีส่วนร่วมที่จะวัดหรือประเมินผลการเปลี่ยนแปลง
 ในการให้การปรึกษานี้ด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับสามารถพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาววัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ ข้อมูลพัฒนาการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
 ในช่วงวัยรุ่น โดยมีเนื้อหาที่ลูกวัยรุ่นสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สื่อและอุปกรณ์

ภาพวัยรุ่นในสถานการณ์ต่าง ๆ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 6 พร้อมทั้งทบทวน
 สิ่งที่ได้พูดคุยกันครั้งที่ 6 ต่อจากนั้น ผู้วิจัยอธิบายความสำคัญและประโยชน์ในการสื่อสารเรื่อง
 เพศกับลูกสาววัยรุ่น

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาได้ดูภาพเหตุการณ์สมมติจำนวน 5 ภาพ โดยเรียงลำดับ 1-5
 2. เมื่อผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาดูภาพเหตุการณ์สมมติเกี่ยวกับเรื่องเพศแล้ว ให้ผู้รับ
 การปรึกษาได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อภาพเหตุการณ์นั้นว่า “รู้สึกอย่างไรบ้าง” และ

“ถ้าเหตุการณ์ในภาพนี้เกิดขึ้นกับลูกสาวของคุณคุณจะทำอย่างไร” โดยใช้เทคนิคการวางตัวเป็นกลาง (Neutrality) และตลอดการให้การปรึกษาผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมผู้รับการปรึกษา

3. ผู้วิจัยให้ข้อมูลเรื่องเพศในวัยรุ่นกับผู้รับการปรึกษาโดยใช้เทคนิคพิธีการ (Rituals) เพื่อชี้ให้ผู้รับการปรึกษาเห็นประโยชน์ของการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและผู้รับการปรึกษาร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการปรึกษา และมอบหมายงานให้ไปสื่อสารด้านเพศกับลูกให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ โดยมีเนื้อหาที่ลูกวัยรุ่นสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาฉบับที่ความรู้สึกในการสื่อสารด้านเพศลงในสมุดบันทึก หลังจากนั้นนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการปรึกษาครั้งต่อไป และยุติการปรึกษารั้งที่ 6

เครื่องมือ: ภาพเหตุการณ์สถานการณ์เรื่องเพศในปัจจุบัน

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=eub27zKxc2Q>

โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น
 โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)
 ครั้งที่ 7

เรื่อง กำหนดเป้าหมายการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่นร่วมกัน ครั้งที่ 3

แนวคิดสำคัญ

ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาร่วมกันตัดสินใจว่าปัญหาใดที่ผู้รับการปรึกษาต้องการที่จะแก้ไขหรือกำจัดออกไป ผลจากขั้นตอนนี้จะทำให้สามารถระบุเป้าหมายที่ชัดเจนได้ โดยให้ผู้รับการปรึกษามีส่วนร่วมที่จะวัดหรือประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในการให้การปรึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้พัฒนาการสื่อสารด้านเพศระหว่างตนกับลูกสาว มีทัศนคติที่ดี มีความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสารด้านเพศและสามารถสื่อสารด้านเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษโน้ต จำนวน 10 ใบ
2. ปากกา จำนวน 1 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 7 พร้อมทั้งทบทวนสิ่งที่ได้พูดคุยกัน ในครั้งที่ 6 ต่อจากนั้น ผู้วิจัยอธิบายความสำคัญและประโยชน์ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกสาววัยรุ่น

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเขียนคำถามเรื่องเพศอะไรบางอย่างที่ลูกสาววัยรุ่นถามในระหว่างสื่อสารด้านเพศในแต่ละวันที่ผ่านมาใส่กระดาษโน้ตประมาณ 10 คำถาม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการชี้แนะหรือมอบหมายงาน

2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาดอบคำถามตามหัวข้อคำถามที่เขียนไว้ที่ละคำถามใช้เทคนิคการวางตัวเป็นกลาง

3. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาบอกถึงความรู้สึกหลังจากได้ตอบคำถามจากกระดาษโน้ต และประสบการณ์ในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่นที่ผ่านมา

4. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาได้พิจารณาถึงการสื่อสารด้านเพศของตนว่าเป็นอย่างไร วิธีการสื่อสารด้านเพศเหมาะสมหรือไม่ ได้ผลเป็นอย่างไรบ้าง อยากแก้ไขอะไรใหม่และจะแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนอย่างไร ผู้วิจัยใช้เทคนิคคำถามสะท้อน

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและผู้รับการปรึกษาร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการปรึกษา และมอบหมายงานให้ไปสื่อสารด้านเพศกับลูกให้ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ โดยมีเนื้อหาที่ลูกวัยรุ่นสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาจดบันทึกความรู้สึกในการสื่อสารด้านเพศลงในสมุดบันทึก หลังจากนั้นนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการปรึกษาครั้งต่อไป และยุติการปรึกษารั้งที่ 7

เครื่องมือ: คำถามที่อยากรู้

ที่มา: http://www.seesketch.com/Search%5E%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B9%82%E0%B8%99%E0%B9%8A%E0%B8%95_1.html

โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้านเพศของพ่อเลี้ยงเดี่ยว ที่มีลูกสาววัยรุ่น
โดยใช้การปรึกษาทฤษฎีกลยุทธ์ (Strategic counseling theory)
ครั้งที่ 8

เรื่อง การปัจฉิมนิเทศและยุติการปรึกษา

เวลา 45-60 นาที

แนวคิดสำคัญ

การปรึกษาในครั้งนี้ เป็นการพบกันครั้งสุดท้ายของการปรึกษา ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษา
เล่าถึงประสบการณ์จากการปรึกษา สรุปและประเมินผลสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
ตลอด 7 ครั้งที่ผ่านมา โดยใช้เทคนิคการชี้แนะ เพื่อมอบหมายงานให้ผู้รับการปรึกษาและติดตามงาน
ที่มอบหมายและยุติการให้การศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ทบทวนประสบการณ์ในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาว
วัยรุ่น
2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ประเมินผลและแสดงความคิดเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจาก
การรับการศึกษา

สื่อและอุปกรณ์

1. ปากกา จำนวน 1 ค้าม
2. แบบวัดทักษะการสื่อสารด้านเพศ
3. แบบบันทึกความรู้สึกลต่อการปรึกษา
4. แบบบันทึกความรู้สึกลในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น

วิธีดำเนินการ

ชี้แนะ

ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งนี้ พร้อมทั้งทบทวน
สิ่งที่ได้พูดคุยกันตั้งแต่ครั้งที่ 7

ขั้นตอนดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเล่าประสบการณ์ความรู้สึกที่ได้รับจากการปรึกษาที่ผ่านมา โดยใช้เทคนิค
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเล่าประสบการณ์จากการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น ในขั้นตอนนี้ใช้ทักษะการปรึกษาเบื้องต้น การถามคำถามปลายเปิด การฟังอย่างตั้งใจ
3. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาเล่าถึงบันทึกประสบการณ์การปรึกษาในบันทึกความรู้สึก
4. ผู้วิจัยใช้เทคนิคพิธีการ (Rituals) แก่ผู้รับการปรึกษาคือการให้คำแนะนำอย่างเป็นทางการในเรื่องการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยร่วมกันทบทวน สรุปและประเมินผลสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอด 7 ครั้งที่ผ่านมา โดยใช้ทักษะการทวนความ การสะท้อนความรู้สึกและการสรุปความ จากนั้นให้ผู้รับการปรึกษาทำแบบประเมินหลังการให้การศึกษา และใช้เทคนิคการชี้แนะ เพื่อมอบหมายงานให้ผู้รับการปรึกษาไปสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่นทุกวัน
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาทำแบบวัดการสื่อสารด้านเพศ และแจ้งให้ผู้รับการปรึกษาทราบว่า จะทำการติดตามผลหลังจากยุติการปรึกษาในครั้งต่อไปแล้ว 2 สัปดาห์ และยุติการปรึกษาครั้งที่ 8 และกล่าวขอบคุณผู้รับการปรึกษาที่ให้ความร่วมมือ

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตสีหน้าความรู้สึกและพฤติกรรม ความสนใจ ความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการทำกิจกรรม
2. แบบวัดการสื่อสารด้านเพศ
3. แบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา
4. แบบบันทึกความรู้สึกในการสื่อสารด้านเพศกับลูกสาววัยรุ่น

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางโฉมวิไลย์ เทียนทอง
วัน เดือน ปีเกิด	24 มิถุนายน พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	นครนายก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	89/59 หมู่1 ตำบลเหมือง อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี E-mail noo567@gmail.com
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2549	ครูแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประเทืองทิพย์วิทยา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2552	ครูแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	ครุศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยาและการแนะแนว) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
พ.ศ. 2560	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการปรึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา